

Hyväntahtoisia kohtaamisia

Yksilöllisen tuen päätöksen saaneiden opiskelijoiden
kokemuksia opiskelukyvystä

Liisa Vilkkumaa, 2201139

Annele Westerlund, 2201146

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Toimintaterapia SXI22K2

Opinnäytetyö

14.4.2025

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Liisa Vilkkumaa, Annele Westerlund
Otsikko:	Hyväntahtoisia kohtaamisia. Yksilöllisen tuen päätöksen saaneiden opiskelijoiden kokemuksia opiskelukyvystä
Sivumäärä:	43 sivua + 4 liitettä
Aika:	14.4.2025
Tutkinto:	Toimintaterapeutti (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Toimintaterapian tutkinto-ohjelma
Ohjaaja(t):	Lehtori Jasu Forss Lehtori Jari Pihlava Lehtori Ulla Vehkaperä

Opinnäytetyö on osa Polku monimuotoiseen työelämään -hanketta (ESR+). Hanke on Metropolia Ammattikorkeakoulun ja Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiön yhteistyöhanke, jota osarahoittaa Euroopan sosiaalirahasto. Hankkeen tavoite on sote-alan monimuotoisen ja inklusiivisen opiskelun sekä työelämän edistäminen. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Metropolia-alueella opiskelevien ja yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden opiskelijoiden kokemuksia toteutuneista tukitoimista ja niiden riittävydestä sekä kartoittaa tukeen liittyviä toiveita ja tarpeita.

Opinnäytetyö tehtiin laadullisena tutkimuksena. Aineisto kerättiin haastattelemalla viittä Metropolia ammattikorkeakoulun sote-alan opiskelijaa. Aineisto analysoitiin teoriaohjaavan sisällön analyysin kautta ja teoreettisena viitekehyksenä käytettiin toimintaterapeutista PEO-mallia sekä Inhimillisen toiminnan mallia. Haastattelukysymysten laadinnassa hyödynnettiin YTHS:n Opiskelukyky-mallia.

Haastattelujen pohjalta tunnistettiin opiskelukykyä mahdollistavia ja estäviä tekijöitä, jotka luokiteltiin PEO-mallin mukaisesti ihmiseen, ympäristöön ja toimintaan. Mahdollistajiksi tunnistettiin opiskelijan opetushenkilökunnan välinen hyväntahtoinen kohtaaminen, opiskelijalähtöinen opetus, hyväksyvä yhteisö, tarpeisiin mukautuvat tilat ja niiden asianmukainen käyttö. Opiskelukykyä heikentäviksi tekijöiksi aineistosta nousivat opettajien nuivat asenteet, jäykät opetus- ja tukijärjestelyt, vaikeudet tuen hakemisessa ja saamisessa, opiskelijoista koostuvan tukiverkon puute, kuormittavat tilajärjestelyt ja digitaalisten ympäristöjen tuottama stressi.

Yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden kertomuksia on tärkeä kuulla, kun pyritään ymmärtämään millainen ympäristö olisi aidosti inklusiivinen. Haastatteluaineistosta nousikin esiin useita opiskelukykyä edistäviä kehitysehdotuksia, jotka vastaavat näihin edellä kuvattuihin haasteisiin. Nämä opiskelukyvyn mahdollistajat voisivat yleistyessään hyödyttää laajaa opiskelijajoukkoa ja vahvistaa Metropolian inklusiivisuutta. (Tiivistelmän käännöksessä on käytetty apuna tekoälyä. Opinnäytetyön tekijöinä olemme vastuussa käännöksestä.)

Avainsanat: Toimintaterapia, yksilölliset opetusjärjestelyt, opiskelukyky, inklusio

---

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author(s): Liisa Viikkumaa, Annele Westerlund
Title: Compassionate Encounters: Students' Perspectives on Individualized Arrangements and Study Ability
Number of Pages: 43 pages + 4 appendices
Date: 14 April 2025

Degree: Bachelor of Health Care
Degree Programme: Occupational Therapy
Instructor(s): Jasu Forss, Lecturer
Jari Pihlava, Lecturer
Ulla Vehkaperä, Lecturer

The thesis is part of the "Polku monimuotoiseen työelämään" project (ESR+). The project is a collaboration between Metropolia University of Applied Sciences and the Vamlas Foundation, co-financed by the European Social Fund. The purpose of this thesis is to explore the experiences of Metropolia's health and social service students regarding the individualized support measures as well as to map out the wishes and needs related to them.

The thesis was conducted as a qualitative study. Data was collected by interviewing five health and social services students from Metropolia. The data was analyzed through theory-guided content analysis, using the occupational therapy PEO-model and the Model of Human Occupation as theoretical frameworks. The development of the interview questions was supported by the FSHS's Study Ability model.

Based on the interviews, factors enabling and hindering study ability were identified and categorized according to the PEO-model. Enabling factors included positive interactions between the students and teaching staff, student-centered and flexible teaching, an accepting community, spaces adapted to needs. Barriers included negative attitudes from teachers, rigid teaching and support arrangements, difficulties in seeking and receiving support, a lack of a support network among students, burdensome spatial arrangements, and stress caused by digital environments.

The stories of students with lived experiences are important to hear when trying to understand what kind of environment would be genuinely inclusive. The data revealed several suggestions that would promote study ability and could benefit a wide range of students and strengthen Metropolia's inclusivity. (Artificial Intelligence has been used to assist in the translation of the summary. As the authors of the thesis, we are responsible for the translation.)

Keywords: occupational therapy, individualized arrangements, study ability, inclusion

---

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön taustaa	3
2.1	Oppimisvaikeudet ovat yleisiä	3
2.2	Inklusiivinen opetus	4
2.3	Oikeus yksilöllisiin opetusjärjestelyihin	5
2.3.1	Yhdenvertaisuus korkeakouluissa	6
2.4	Opiskelukyky on toimintakykyä	7
2.5	Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat Metropoliasa	8
2.5.1	Saavutettavuus ja esteettömyys	8
2.5.2	Yksilölliset opetusjärjestelyt	9
3	Teoreettinen viitekehys	10
3.1	PEO-malli	10
3.2	Inhimillisen toiminnan malli	12
4	Opinnäytetyö toteutus	14
4.1	Aineiston keruu	14
4.2	Aineiston analyysi	16
5	Tutkimuksen tulokset	18
5.1	Ihminen	19
5.1.1	Motivaatio	19
5.1.2	Toiminnallinen identiteetti	19
5.1.3	Voimavarat	20
5.2	Ympäristö	22
5.2.1	Vain annettu päätös auttaa	22
5.2.2	Hyväntahtoinen kohtaaminen kannattelee	23
5.2.3	Opiskelijalähtöinen opetus joustaa	24
5.2.4	Yhteisön hyväksyntä on tärkeää	26
5.2.5	Kampus tukee opinnoissa	26

5.2.6	Digitaaliset ympäristöt kuormittavat	28
5.3	Toiminta	28
5.3.1	Opiskelutaidot	28
5.3.2	Vuorovaikutustaidot	29
6	Johtopäätökset	31
6.1	Yksilöllisen tuen toteutumisessa haasteita	31
6.2	Yleisiä opiskelukykyä vahvistavia tekijöitä	32
7	Pohdinta	33
7.1	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	33
7.2	Laaja näkökulma opiskelukykyyn	35
7.3	Kehitysehdotuksia	37
	Lähteet	40

Liitteet

- Liite 1. Yksilöllisten opetusjärjestelyiden hakuprosessi
- Liite 2. Haastattelurunko
- Liite 3. Tutkittavan informointilomake
- Liite 4. Tutkittavan suostumuslomake

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö on osa Metropolia Ammattikorkeakoulun (Metropolia) ja Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiön (Vamlas) yhdessä toteuttamaa Polku monimuotoiseen työelämään -hanketta (ESR+), jonka tavoitteena on luoda jokaiselle mahdollisuuksia opiskella Metropoliaassa. Hankkeen keskiössä on yhdenvertaisen ja saavutettavan toimintakulttuurin vahvistaminen korkeakoulussa, sekä oppilaslähtöinen ohjaus koko oppimispolun ajan, aina valintakokeiden saavutettavuudesta työllistymisen parantamiseen ja täydennyskoulutukseen saakka. Tavoitteena on löytää hyviä käytänteitä, joiden avulla voitaisiin edistää sote-alan monimuotoisuutta ja inklusiivisuutta niin opiskelussa kuin työelämässä. Hanke on Euroopan sosiaalirahaston osarahoittama ja hankkeen toimintakausi sijoittuu vuosille 2024–2025. (Polku monimuotoiseen työelämään - hanke 2020.)

Sote-alan resurssipula on julkisessa keskustelussa toistuva huolenaihe, ja väestön ikääntymisen myötä tilanne tulee entisestään vaikeutumaan. Onkin tärkeää, että mahdollisimman monella alasta kiinnostuneella on mahdollisuus löytää tiensä sosiaali- ja terveysalan opintojen pariin sekä suoriutua niistä työelämän palvelukseen. Metropolia on merkittävä koulutustaho ja sote-alan osaajien kasvattaja, joten sillä on keskeinen rooli aiheeseen liittyvien kysymysten esittämisessä ja ratkaisuissa. Vamlas puolestaan on vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten ja nuorten tukisäätiö, jonka tehtävänä on lisätä näiden nuorten sekä heidän perheidensä yhdenvertaisuutta ja osallisuutta yhteiskunnassa, työelämässä ja oppilaitoksissa.

Tämän opinnäytetyön ensisijaisena tarkoituksena on selvittää Metropoliaassa sote-alaa opiskelevien ja yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden opiskelijoiden kokemuksia toteutuneista tukitoimista ja niiden riittävydestä suhteessa opiskelukykyyn, sekä kartoittaa tukeen liittyviä toiveita ja tarpeita. Varsinaiset tutkimuskysymykset ovat

- Kuinka toteutuneet tukitoimet vastaavat opiskelijan tarpeisiin?
- Kuinka koettua opiskelukykyä voitaisiin edistää?

Tavoitteena on lisätä ymmärrystä vallitsevasta tilanteesta sekä siitä, kuinka tarpeisiin voitaisiin mahdollisesti paremmin vastata ammattikorkeakouluympäristön puitteissa.

Tutkimusta korkeakoulujen saavuttavuudesta, yksilöllisistä opintopoluista ja opetusjärjestelyistä on Suomessa tehty niukasti (ESOK-hanke 2007–2009; OHO! -hanke 2017–2019; Lantto & Niskanen 2022; Aurela & Kasurinen 2022; Pekonen 2010). Opinnäytetyömme on ensimmäinen selvitys, jossa haastattelututkimuksin paneudutaan nimenomaan yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden opiskelijoiden kokemuksiin. Myös näkökulmamme opiskelukyvyyn ja toimintakyvyn kokonaisvaltaisuuteen erottaa työmme aiemmasta tutkimuksesta.

Opinnäytetyön myötä haluamme antaa äänen Metropolian sote-alan opiskelijoille ja ymmärtää heidän kokemuksiaan oppimispolun inklusiivisuuden ja opiskelijälähtöisyyden nykytilasta. Opiskelijat, joita opiskelukyvyyn haasteet koskettavat, ovat asian parhaita asiantuntijoita. Työn lopputulemana on katsaus opiskelukykyä ja inklusiivista opetusta tukevista sekä heikentävistä tekijöistä haastateltujen opiskelijoiden näkökulmasta. Lopuksi esitämme luettelon opetusjärjestelyistä, jotka haastatteluaineiston valossa nousivat keskeisimmiksi inklusiivisen opiskelun mahdollistajiksi.

Opinnäytetyö on osa toimintaterapian tutkinto-ohjelmaa, joten sen lähestymiskulma on toimintaterapeuttinen. Toimintaterapeuttinen tutkimusote määrittää työn, opiskelun ja muun tuottavan toiminnan mielekkään ja merkityksellisen arjen keskeisiksi tekijöiksi, ja niiden mahdollistaminen on toimintaterapeutin työn ytimessä. Tästä lähtökohdasta käsin onkin merkityksellistä olla rakentamassa tietopohjaa sekä kehittämässä ratkaisuja, jotka mahdollistavat mahdollisimman laajaa osallisuutta ja inklusiota sote-alan opintoihin ja sekä tukevat yksilön opiskelukykyä sekä mahdollistavat työelämään siirtymisen. Toimenkuvansa ja ammattitaitonsa myötä toimintaterapeutit voivat olla merkittävässä roolissa korkeakouluopetuksen saavutettavuuden lisäämisessä.

Opinnäytetyön toimintaterapeuttiset viitekehyksen muodostavat *Person – Environment – Occupation* -malli (PEO) sekä saman lähestymistavan varaan rakentuva, Gary Kielhofnerin kehittämä Inhimillisen toiminnan malli (Kielhofner 2008), jossa ihmisen toimintakyky hahmotetaan kokonaisvaltaisesti ja holistisesti.

Haastattelujen suunnittelussa hyödynnetään lisäksi YTHS:n laatimaa opiskelukykyymallia, jossa opiskelukykyyn vaikuttavia tekijöitä kartoitetaan laajasti omien voimavarojen, opiskelutaitojen, opiskeluympäristö sekä opetuksen ja ohjauksen kautta (Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö 2022).

2 Opinnäytetyön taustaa

2.1 Oppimisvaikeudet ovat yleisiä

Erilaisia oppimiseen liittyviä tuen tarpeita tunnistetaan tänä päivänä yhä herkemmin ja sen vuoksi myös yhä useammalla ammattikorkeakouluopinnot aloittavalla opiskelijalla on aikaisemmissa opinnoissaan tunnistettuja oppimisen tuen tarpeita (Pohjola & Parikka & Kekäläinen & Holm 2024). Viime vuosien lakimuutokset ovat vaikuttaneet myös toisen asteen oppimisen tukeen, niin määrään kuin terminologiaankin. Uudistettu oppivelvollisuuslaki tuli voimaan 1.8.2021 ja sen myötä oppivelvollisuus jatkuu siihen asti, kunnes opiskelija täyttää 18 vuotta tai on suorittanut joko ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon. Oppivelvollisuuden laajentaminen velvoittaa oppimisen tuen palveluiden tarjoamiseen toisella asteella. Lukiolain mukaan lukiossa opiskelevalla on oikeus erityisopetukseen tai yksilöllisten tarpeidensa mukaiseen muuhun oppimisen tukeen. (Oppimisen tuki ja erityisopetus lukiossa 2024.)

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijalla on puolestaan mahdollisuus erityiseen tukeen tai mukautettuun osaamisen arvioon. Mikäli yksilöllisen tuen tarve on laaja-alaista ja monipuolista, on opiskelijalla oikeus vaativaan erityiseen tukeen, jota järjestetään esimerkiksi ammatillisissa erityisoppilaitoksissa. (Opiskelijan hyvinvointi ja tuki ammatillisessa koulutuksessa 2024.) Ammattikorkeakouluissa laki ei velvoita erityisopetuksen tarjoamiseen, (Ammattikorkeakoululaki 932/2014) mutta Metropolia ammattikorkeakoulussa opiskelija voi saada opiskelun tukipalveluita sekä yksilöllisiä opetusjärjestelyjä (Yksilölliset opetusjärjestelyt 2024).

Viimeisimmän korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimuksen mukaan kahdeksalla (8) prosentilla opiskelijoista oli todettu neuropsykiatrinen oirekuva tai oppimista vaikeuttava lukivaikeus (Pohjola ym. 2024). Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimukseen vuonna 2021 vastanneilla ammattikorkeakoulun opiskelijoilla 10 prosentilla oli todettu lukivaikeus, ja peräti 16,9 prosentilla vastaajista oli todettu oppimiseen vaikuttava sairaus tai vamma (Parikka & Holm & Ikonen & Koskela & Kilpeläinen & Lundqvist 2021). Kansallisella tasolla oppimisvaikeudet ovat kuitenkin vielä tätä yleisimpiä ja koskettavat miljoonaa suomalaista: todettu oppimisvaikeus on 10 % suomalaisista, mutta heidän lisäksi 10 % suomalaisista kokee työssä haittaavaa oppimisen vaikeutta. Tämä eriarvoistaa ihmisiä ja estää tasa-arvon toteutumista yhteiskunnassa. (Erialaisten oppijoiden liitto 2023.)

2.2 Inklusiivinen opetus

Polku monimuotoiseen työelämään -hanke (ESR+) perustuu ajatukselle, että korkeakouluopetuksen tulisi olla entistä inklusiivisempaa. Inklusiivisuus tarkoittaa tässä yhteydessä opetusta, joka huomioi monenlaiset oppijat ja ottaa näin kaikki opiskelijat osaksi yhteisöä (lat. *includere*). Inklusiivinen koulutus on tärkeää, sillä ilman oikeanlaista tukea opinnot voivat venyä tai keskeytyä (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu, 2021: 23). Inklusio on aina myös eettinen projekti, joka elää ja kehittyy opettajien ja opiskelijoiden halusta toteuttaa sitä (Pesonen & Nieminen 2021: Inklusio eettisenä projektina). Kyse on siis tahdosta, arvoista ja asenteista. Kaikki oppijat huomioivilla opetusmenetelmillä voidaan ratkaisevasti vahvistaa opiskelijoiden välistä yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Pesonen & Nieminen 2021: Johdanto.)

Opetuksen inklusiivisuuden edistämiseksi on kehitetty muun muassa *Universal Design for Learning* (UDL) -viitekehys, joka ponnistaa alun perin arkkitehtuuria varten kehitetyn kaikille sopivan suunnittelun (*Universal Design*) periaatteista sekä neurotieteen pohjalta (Dalton & Lyner-Cleophas & Ferguson & McKenzie 2019: 1). Sen kantavana ajatuksena on, että aito inklusio opetuksen suunnittelussa hyödyttää kaikkia. Tietoa lisäämällä opettajat voivat omaksua opetukseensa käytäntöjä, jotka ovat välttämättömiä osalle opiskelijoista, mutta hyödyttäisivät kaikkia opiskelijoita.

Universal design for learning perustuu kolmelle pääperiaatteelle:

1. Opetuksessa hyödynnetään erilaisia tiedon esittämisen tapoja ja monipuolisia oppimateriaaleja (*Representation*).
2. Oppilaat työstävät oppisisältöjä ja osoittavat osaamistaan monin eri tavoin (*Action and Expression*).
3. Oppilaiden sitoutumista ja motivaatiota tuetaan monipuolisesti ja opetus on osallistavaa (*Engagement*). (The UDL Guidelines 2024.)

Tässä opinnäytetyössä on hyödynnetty UDL:n lähestymistapaa inklusiivisen opetuksen taustafilosofiana, sillä sen tarjoama näkökulma on linjassa toimintaterapeuttisen katsomuksen kanssa. Näitä yhdistää ajatus, että oppimisen haasteita ei tule lähestyä yksilön haasteista käsin, vaan suhteessa ympäristöön ja ympäristön odotuksiin norminmukaisesta toiminnallisesta suoriutumisesta.

2.3 Oikeus yksilöllisiin opetusjärjestelyihin

Yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneet ovat erityisasemassa. Lain mukaan heillä on tiettyjä oikeuksia ja yhteiskunnalla heitä kohtaan puolestaan tiettyjä velvollisuuksia. Tämä lainsäädäntö on osa vammaispalvelulakia, joten on tärkeää ymmärtää, miten nämä oikeudet määritellään ja ketä ne koskevat.

Viimeisin virallinen kansainvälinen määritelmä vammaisuudesta on tehty YK:n vammaissopimuksessa, ja siinä todetaan seuraavaa:

Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa (Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2016).

Vammaisuuden sosiaalisessa mallissa vammaisuus ymmärretään ennen kaikkea henkilön suhteena ympäröivään yhteiskuntaan. Vammaisuus ei siis ole toimintarajoitteisen henkilön oma ominaisuus, vaan koostuu niistä esteistä ja rajoitteista, jotka syntyvät suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan. Niitä voivat olla esimerkiksi syrjivät asenteet, toimintarajoitteisille soveltumaton joukkoliikenne, esteellinen ympäristö ja viestinnän esteellisyys. (Vammaispalvelujen käsikirja 2024.)

Ammattikorkeakouluopinnoissa myös erilaiset oppimisen vaikeudet voivat olla merkittävä rajoite, jolloin tukea opinnoissa selviytymiseen tarvitaan. Toimintarajoitteet voivat olla luonteeltaan myös mm. sosiaalisia toimintarajoitteita, joiden merkitys korostuu erityisesti neurokirjon ihmisillä. Neurokirjon ihmisillä onkin oikeus vammaispalveluihin, jos he niitä tarvitsevat. (Kehitysvammaisten Tukiliitto ry. 2017.)

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen 12 artiklan mukaan vammaisten henkilöiden tulee olla oikeudellisesti kelpoisia yhdenvertaisesti muiden kanssa kaikilla elämänoilla. Samalla artikla kieltää kaikki syrjinnän muodot. Sopimuksen mukaan myös kohtuullisten mukautusten epääminen on syrjintää.

Suomi on allekirjoittanut ja ratifioinut vammaisyleissopimuksen ja näin ollen myös koulutukseen tulee järjestää kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet. (Vammaispalvelujen käsikirja 2024; Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 27/2016 § 5).

2.3.1 Yhdenvertaisuus korkeakouluissa

Vammaisyleissopimuksen 24 artiklan mukaan vammaisilla henkilöillä on oikeus koulutukseen yhdenvertaisesti muiden kanssa, eikä heitä saa sulkea yleisen koulujärjestelmän ulkopuolelle vammaisuutensa perusteella. Vammaisten henkilöiden tulee päästä osallistamaan, hyvälaatuiseen ja maksuttomaan ensimmäisen ja toisen asteen koulutukseen omissa lähiyhteisöissään. Vammaisia henkilöitä varten tulee tehdä heidän yksilöllisten tarpeidensa mukaiset kohtuulliset mukautukset ja heidän tulee saada yleisessä koulutusjärjestelmässä tarvitsemansa tuki. (Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 27/2016 § 5.)

Suomen koulutusta koskevissa lainsäädännöissä on läpileikkaavina periaatteina esteettömyys ja saavutettavuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, sekä vammaisten ja muiden erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden osallisuus kaikilla oppiasteilla (Oikeus osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen 2021: 2, 77-78). Korkeakoululainsäädännössä puolestaan (Yliopistolaki 558/2009 § 37a; Ammattikorkeakoululaki 932/2014 § 26) säädetään siitä, ettei hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle (Oikeus osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen 2021: 2, 79).

Vammaisten ja erilaisten oppijoiden kohdalla osallisuus ja kokemustiedon kuuleminen on tärkeää ja sen merkityksen ymmärtämistä pitää lisätä (Eduskunnan Erilaisten oppijoiden tukiryhmä 2023: 3.). Yksi tämän opinnäytetyön välillisistä tavoitteista onkin lisätä tämän tiedon määrää ja merkitystä.

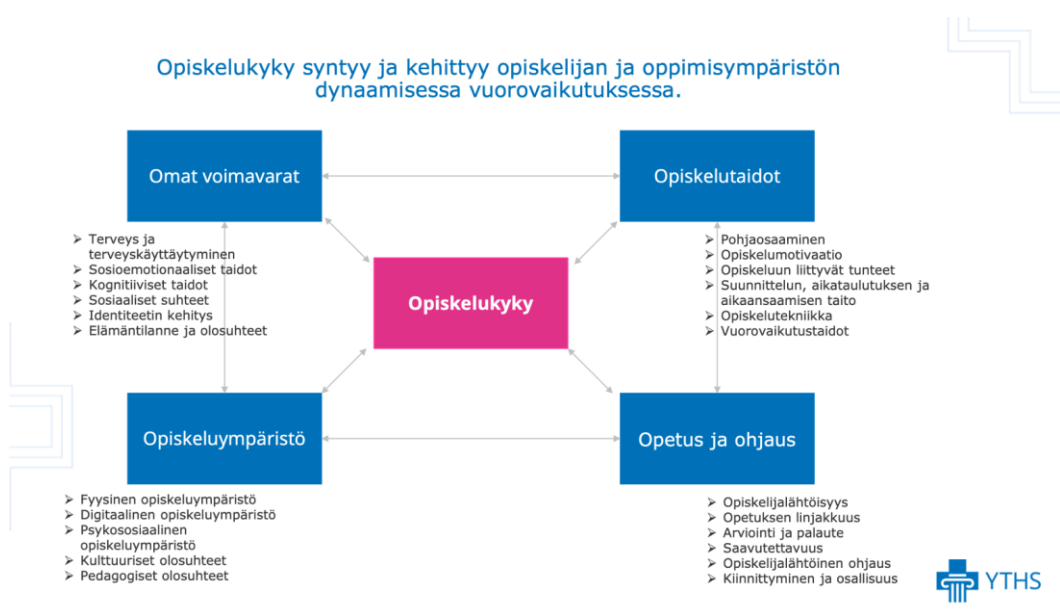
Osallistuminen liittyy osallisuutta konkreettisemmin kansalaisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin itseään ja lähipiiriään koskevassa päätöksenteossa. Osallistuminen ja osallisuus liittyvät kiinteästi toisiinsa siten, että johonkin kuulumisen tunne muodostaa perustan osallistumiselle. (Vammaispalvelujen käsikirja 2024.) Korkeakouluopintojen inklusiivisuus edistää osallistumisen mahdollisuuksia kaikille opinnoista kiinnostuneille.

Osallistuminen ja osallisuus kuuluvat olennaisesti myös toiminnalliseen oikeudenmukaisuuteen, jonka edistäminen on keskeistä toimintaterapeutin työn sisältöä. Toimintaterapeuttiliitto kiteyttää toimintaterapian tavoitteeksi mahdollistaa osallisuutta yhteiskunnassa tukemalla yksilön muutosta toimijana. (Toimintaterapeuttiliitto 2024.) Opinnäytetyön myötä olemme pyrkineet lisäämään tietoa siitä, millaisin ympäristön muokkauksin tämä muutos mahdollistuu.

2.4 Opiskelukyky on toimintakykyä

Opiskelukyky on opiskelijan työkykyä ja osa ihmisen kokonaisvaltaista toimintakykyä. Opiskelukyvillä tai sen puutteilla on vaikutuksia paitsi opintojen etenemiseen ja saavutettuihin tuloksiin, myös yksilön ja yhteisön hyvinvointiin (Suomen ylioppilaskuntien liitto ry.). Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) on kehittänyt opiskelukykyä kartoittavan mallin, joka perustuu Kristiina Kuntun vuonna 2006 julkaisemaan ja vuonna 2022 päivitettyyn malliin. Mallissa opiskelukyky muodostuu neljästä elementistä, jotka ovat 1) omat voimavarat 2) opiskelutaidot 3) opiskeluympäristö sekä 4) opetus ja ohjaus. Tämä jäsennys on toiminut opinnäytetyössä yhtenä opiskelua jäsentävänä mallina ja haastattelun kysymykset on laadittu sen pohjalta.

Yksilön opiskelukyky on laaja-alainen käsite, ja se koostuu yksilön terveydentilan sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn muodostamasta kokonaisuudesta (Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö 2022). Toimintakyvyn rajoite ja sen vaikutus työhön tai opiskeluun voi vaihdella tehtävästä ja elämäntilanteesta riippuen, eikä se siis välttämättä merkitse opiskelukyvyn rajoitetta. Oleellista on ymmärtää ihmisen itsensä antamat merkitykset omalle toimintakyvylleen ja huomioida vahvuudet sekä voimavarat. (Työterveyslaitos.) Opiskelukyky on toiminnallinen kokonaisuus ja koostuu useista eri osa-alueista: kun jokin osa-alue horjuu, voi tukea opiskelukykyyn löytyä toiselta alueelta. (Kunttu & Komulainen & Kosola & Seilo & Väyrynen 2021: 40.)

Kuvio 1. YTHS:n Opiskelukykymalli (Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö 2022).

Toimintaterapiassa ihmisen toimintakyky nähdään holistisen ihmiskäsityksen kautta: toimintakykyyn vaikuttaa yksilön kyky mukautua ympäristön ja toiminnan sekä oman suorituskykyä asettamiin vaatimuksiin. Ihmisen hyvinvointi ja kokemus omasta toiminnallisesta pätevydestään on aina yhteydessä ihmisen toiminnalliseen osallistumiseen sekä osallisuuteen yhteiskunnassa (Hammell 2014: 43-44). Tämä opinnäytetyö pyrkii osaltaan valottamaan näitä osallistumisen ja osallisuuden puitteita Metropoliaa tällä hetkellä.

2.5 Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat Metropoliaa

Metropoliaa velvoittavat tasa-arvo- sekä yhdenvertaisuuslait. Metropolia on sitoutunut edistämään monimuotoisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa korkeakoulu yhteisössä. (Ravonmaa & Kortelainen 2023.) Tasa-arvolla tarkoitetaan tässä yhteydessä ennen muuta kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta. Vuonna 2024 päivitetyn yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjillä pitää olla voimassa oleva yhdenvertaisuussuunnitelma. Suunnitelman täytyy pohjautua yhdenvertaisuuden toteutumiseen ja sen laadinnassa tulee kuulla opiskelijoita. Tehtävien toimenpiteiden täytyy olla tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeassa suhteessa toteutettuja. Toimenpiteiden vaikutuksia on myös aktiivisesti seurattava. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu 2025).

Metropolian strategiassa nostetaan esille moninaisuuspyrkimykset sekä henkilökohtaisen motivaation teemat. Näihin tavoitteisiin pyritään rakentamalla erilaisuutta kunnioittavaa ilmapiiriä sekä kaiken syrjinnän kieltämisellä. (Yhdenvertaisuus ja tasa-arvotyö Metropoliaa 2022.) Yksilöllisiä opetusjärjestelyjä tarvitsevien tilanteeseen vaikuttavatkin siis Metropolian rakenteet, käytänteet, ympäristön arvot ja asenteet, jotka muokkautuvat Metropolian lähtökohdista käsin.

2.5.1 Saavutettavuus ja esteettömyys

Saavutettavuus on samanarvoisuutta ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien tarjoamista. Saavutettavuutta ja esteettömyyttä kehittämällä Metropolia haluaa edistää korkeakoulu yhteisön jäsenten ja sidosryhmien osallisuutta. Metropolia nimeää tavoitteekseen suunnitella palvelunsa siten, että ne ottavat kaikki erityisryhmät ja heidän erityistarpeensa huomioon. Lisäksi toimitilojen esteettömyyttä kehitetään yhteistyössä kiinteistöjen omistajien ja tilojen käyttäjien kanssa. (Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus 2020.)

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi Metropoliaassa on kehitetty erilaisia ohjelmia ja toimintamalleja, kuten Oppijalähtöinen ohjausmalli (Oppijalähtöinen ohjausmalli 2022) sekä Metropolia Ammattikorkeakoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma kaudelle 2023–2024 (Moninainen ja yhdenvertainen Metropolia 2023).

2.5.2 Yksilölliset opetusjärjestelyt

Yksilöllisestä tuesta ja tuen muodoista kerrotaan Metropolian Oma intrassa, jossa myös yksilöllisten opetusjärjestelyiden hakuprosessi on esitetty vaihe vaiheelta etenevänä kaaviona (liite 1). Sen mukaan opiskelija voi hakea yksilöllisen tuen päätöstä, mikäli hänellä on todettu tuen tarve aiemmin tai sellainen todetaan opiskelujen aikana. Tuen tarve voi liittyä esimerkiksi oppimisvaikeuteen, keskittymisen haasteisiin, sairauksiin tai vammaan, kuten liikunta-, kuulo-, tai näkövammaan tai vaikeaan elämäntilanteeseen. Tuen tarve voi liittyä myös muihin opiskelun edistymistä vaikeuttaviin asioihin, kuten elämäntilanteeseen, opiskelumotivaatioon, kielitaitoon, opiskelutekniikoihin ja strategioihin sekä mielenterveys- ja päihdeongelmiin. Tunnistaessaan itsellään tuen tarvetta, opiskelijaa ohjeistetaan olemaan yhteydessä Metropolian erityisopettajaan, MERkaan, jonka kanssa opiskelijan tuen tarpeet ja vahvuudet kartoitetaan yhdessä. (Yksilöllinen tuki opiskelussa.)

Yksilölliset opetusjärjestelyt ja opiskelun tukipalvelut voivat olla esimerkiksi lisäaika kirjallisessa kokeessa, oppimistilanteen tallentaminen opettajan suostumuksella, HOPS-ohjaajan lisätuki, laajan koealueen suorittaminen useammassa osassa, erillisen koetilan käyttö koetilanteessa, lisäaika kirjaston lainausaikoihin, opetusmateriaalin saaminen etukäteen, tietokoneen tai muun apuvälineen käyttö kirjallisessa kokeessa ja lukivaikeuden huomioon ottaminen kirjallisissa tuotoksissa (Yksilöllisten opetusjärjestelyjen ja opiskelun tukipalvelujen esite).

Kuvio 2. Esimerkkejä yksilöllisten opetusjärjestelyjen valikoimasta (Yksilöllisten opetusjärjestelyjen ja opiskelun tukipalveluiden esite).

Metropolian hyvinvointipalvelut järjestävät myös säännöllisesti hyvinvointitapahtumia, kursseja ja työpajoja opiskelijoiden hyvinvointia tukevien teemojen ympärille. Tällaisia ovat esimerkiksi stressin hallintaan tai opiskelutaitojen parantamiseen tähtäävät kurssit ja niistä tiedotetaan Oma intrassa sekä opiskelijoille lähetettävällä sähköpostiviestillä. Osa kursseista järjestetään yhteistyössä erilaisten järjestöjen kanssa, kuten Helsingin seudun erilaiset oppijat ry:n eli HERON, mielenterveystyötä tekevän Nyytin tai Helsingin kaupungin nuorten neuvontaa antavan Ohjaamon kanssa.

3 Teoreettinen viitekehys

3.1 PEO-malli

Opinnäytetyön tutkimuksellisen viitekehysten muodostaa toimintaterapeuttinen PEO-malli. PEO on lyhenne sanoista *Person*, *Environment* ja *Occupation*. PEO-malli on yksi keskeisimmistä toimintaterapeuttisista viitekehyksistä ja sen esitteli vuonna 1996 ryhmä toimintaterapeutteja Canadian Journal of Occupational Therapy -julkaisussa. PEO-mallin ydin on siinä miten se tarkastelee toiminnallista suoriutumista. Sen mukaan toiminnallinen suoriutuminen on monimutkainen ja dynaaminen prosessi, jossa

ihminen, ympäristö ja toiminta vaikuttavat toinen toisiinsa. Mitä tasapainoisemmassa suhteessa nämä kolme keskeistä komponenttia keskenään ovat, sitä parempi on toiminnallisen suoriutumisen tai toiminnallisuuden taso. (Law & Cooper & Strong & Stewart & Rigby & Letts 1996: 18.)

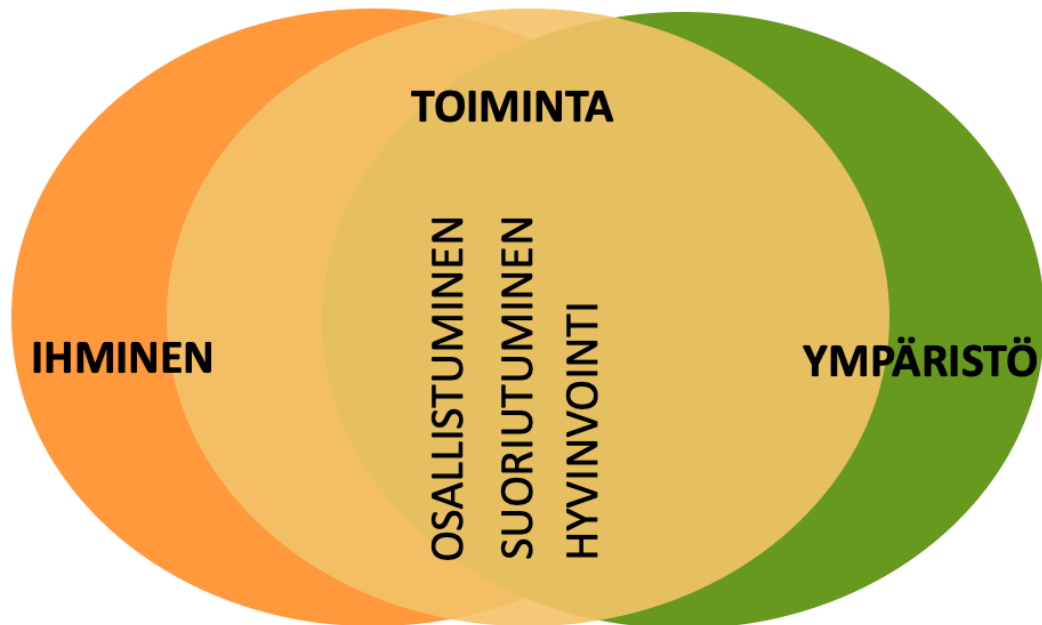
PEO-mallissa ihminen on ennen kaikkea yksilö, jolla on oma erityinen fyysisyytensä ja psyykkisyytensä, oma menneisyytensä ja tulevaisuutensa, oma toimintakykynsä. Tämän lisäksi yksilöllä on myös joukko rooleja, jotka vaikuttavat hänen toimintaansa, ja joiden merkitys ja määrä muuttuvat yksilön elämän varrella. Ihminen on alati muutoksessa suhteessa ympäristöönsä. (Law ym. 1996: 15–17.)

PEO-mallissa ympäristö nähdään useiden voimien ja tekijöiden summana. Ympäristöä on fyysinen ympäristö, eli mm. rakennukset, luonto, kalusteet ja tavarat, mutta aivan yhtä merkityksellisen on meitä ympäröivä sosiaalinen, sosio-ekonominen, kulttuurinen ja institutionaalinen ympäristö: perhe, ystävät, yhteisöt sekä yhteiskunnalliset toimijat ja rakenteet. (Law ym. 1996: 16.) Ympäristö muodostaa sen kontekstin, jota vasten meidän toimintamme tapahtuu. Alkuperäiseen määrittelyyn merkittävistä ympäristöistä voidaan lisätä ajassamme tärkeä virtuaalinen ympäristö (Hinojosa & Kramer & Brasic Royeen 2017: 144).

Toiminta puolestaan koostuu kolmesta sisäkkäisestä komponentista. Nämä ovat tekeminen, tehtävät ja toiminnalliset kokonaisuudet. Toimintakokonaisuudet, joita usein ajatellaan toimintana, koostuvat siis pienemmistä tehtäväkomponenteista, jotka ovat pilkkottavissa yhä pienempiin aktiviteettipalasiin ja tarvittavissa analysoitavissa niistä käsin. (Law ym. 1996: 16.) Toiminnan esteitä ja mahdollisuuksia onkin tarkasteltava aina yksilön, toiminnan ja ympäristön risteyskohdassa. Erilaiset toiminnot voidaan jakaa tuottaviin toimintoihin, vapaa-aikaan, itsestä huolehtimiseen sekä lepoon / uneen. Parhaassa tapauksessa näiden välillä vallitsee toiminnallinen tasapaino. (Hinojosa ym. 2017: 145.)

Kokonaisvaltaisen luonteensa vuoksi PEO-malli tarjoaa hyvän välineen yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden opiskelijoiden opiskelukykyyn ymmärtämiseen sekä siihen vaikuttavien tekijöiden jäsentämiseen. Ympäristön osalta tämä tarkoittaa mm. opiskeluympäristöä, tarjottavaa opetusta, vallitsevaa kulttuurista kontekstia, institutionaalista (eli lainlaatijan sekä korkeakoulun hallinnon näkökulmaa), sosiaalista viitekehystä (esimerkiksi opiskelijayhteisöt) ja niin edelleen. Yksilön kohdalla huomio kohdistetaan opiskelukykyyn ja siihen vaikuttaviin tekijöihin (motivaatio, toiminnallinen identiteetti, tahto, toiminnalliset roolit ym). Toiminta puolestaan on

kokoelma taitoja, suorituskyykyä, toiminnallisen pätevyden sekä toiminnallisen identiteetin kokemusta, jotka kaikki vaikuttavat opiskelukykyyn merkittävästi.

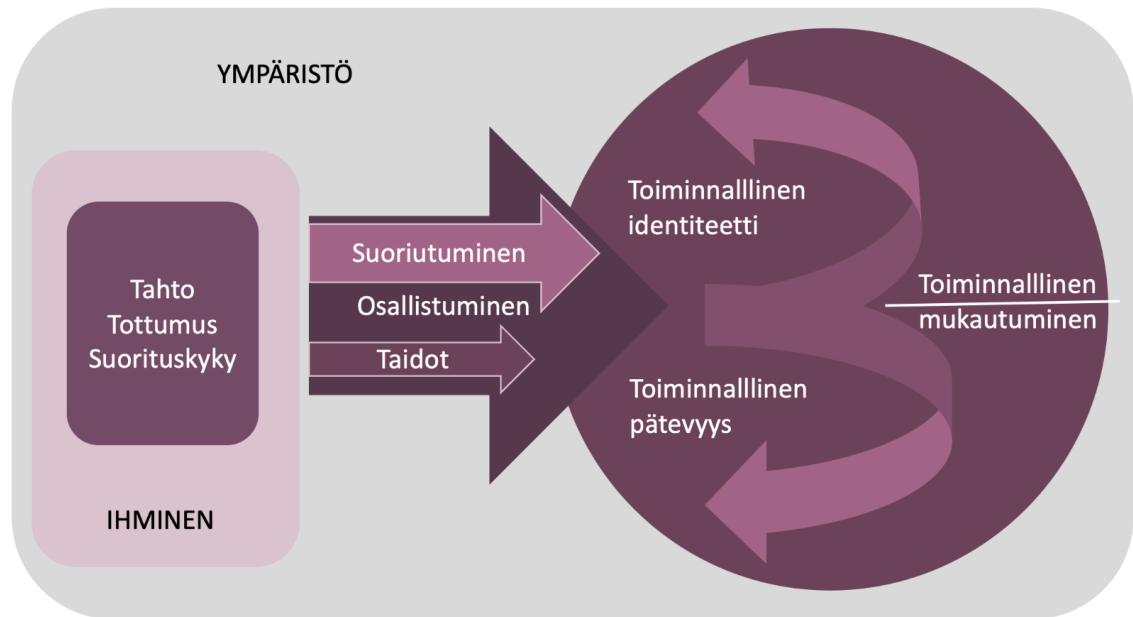
Kuvio 3. *Person – Environment – Occupation* eli PEO-malli (mukaillen Christiansen & Bass & Baum 2014).

PEO-mallista johdettu PEOP-malli lisää yhtälöön vielä toimintakyvyn: mitä tasapainoisemmassa suhteessa yksilö, ympäristö ja toiminta ovat, sitä laajemmin henkilö pystyy osallistumaan haluamiinsa toimintoihin ja sitä parempi on hänen yleinen hyvinvointinsa sekä näin ollen toiminnallinen suoriutumisenensa (Christiansen ym. 2014: 94). Tällöin ollaan myös aivan opiskelukyvyn ytimessä: mitä inklusiivisempi Metropolia on opiskeluympäristönä ja mitä paremmin opiskelun yksilölliset tukitoimet vastaavat opiskelijan tarpeisiin, sitä parempi on hänen toiminnallisen suoriutumisenensa opinnoista.

3.2 Inhimillisen toiminnan malli

PEO-mallin rinnalla opinnäytetyössä sovelletaan Inhimillisen toiminnan mallia, eli MOHO-mallia (Model of Human Occupation). MOHO on toimintakeskeinen malli, joka painottaa toimintaan motivoitumista, sitä miten toiminnot jäsentyvät ja kuinka ympäristö, ihminen ja toiminta ovat vuorovaikutuksessa keskenään (Forsyth &

Kielhofner, 2003: 48). MOHOssa henkilön toimintaan motivoitumisen katsotaan käynnistyvän henkilökohtaisesta tahdosta käsin. Tahdon lisäksi toimintaa ohjaa tottumus sekä kulloinenkin suorituskyky. Näistä resursseista käsin yksilö voi osallistua toimintaan, josta hän suoriutuu kykyjensä sallimissa rajoissa. Tästä toiminnan kokemuksesta syntyy käsitys omasta toiminnallisesta identiteetistä sekä toiminnallisesta pätevydestä.

Kuvio 4. Inhimillisen toiminnan malli (mukaillen Kielhofner 2008).

Toiminnan taustalla vaikuttaa ympäristö, joka heijastuu jokaiseen yksilöön eri tavalla, mahdollistaen tai estäen toimintaa (Forsyth & Kielhofner 2003: 58). Metropolian ammattikorkeakoulu on itsessään institutionaalinen ympäristö, joka tarjoaa fyysisen kampuksen Myllypuron kaupunginosassa tiloineen ja kalusteineen, henkilökunta ja opiskelijat muodostavat ympäristön sosiaaliset ja kulttuuriset ulottuvuudet ja opiskelulla on toiminnallinen malli, johon opiskelijat suhteuttavat omaa toimintaansa. Nämä kaikki ovat niitä fyysisen ulottuvuuksia, jotka vaikuttavat toimintaamme sitä mahdollistaen, haastaen tai rajoittaen (Forsyth & Kielhofner 2003: 58-60).

4 Opinnäytetyö toteutus

4.1 Aineiston keruu

Laadullinen tutkimus on laaja käsite, jota voidaan määritellä ja tarkastella monien eri tutkimusperinteiden kautta (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 1997: 160–164; Tuomi & Sarajärvi 2018: 30). Painotuseroista huolimatta sen keskiössä on kuitenkin aina ihminen kokemuksineen ja ajatuksineen sekä ne merkitykset, joita ihminen antaa kokemuksilleen. Tavoitteena on saada ihmisen äänen kuuluviin (Hirsjärvi ym. 1997: 160–164) sekä samalla tarkka ja syvälinen ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä (Kananen 2014: 17).

Valitsimme tutkimusmuodoksi laadullisen haastattelututkimuksen, sillä arvioimme näin saavamme parhaiten vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Haastattelu voi tuottaa esimerkkejä, ajatuksia ja ideoita, jotka valmiissa kysymyslomakkeessa jäisivät saamatta. Haastattelun eduksi voidaan katsoa myös se, että se sallii täsmennykset ja tarkennukset haastattelun aikana niin haastateltavan kuin haastattelijankin puolelta ja säästää näin mahdollisilta väärinkäsityksiltä (Tuomi & Sarajärvi 2018: 86). Lisäksi haastattelun sanaton viestintä – ilmeet ja eleet – sekä äänenpainot lisäävät vastauksien informaatioarvoa. Tutkijalta vaaditaan herkkyyttä ja kykyä tulkita haastateltavan sanomisia, sillä joskus voi olla merkityksellisempää se, miten sanotaan kuin mitä sanotaan (Kananen 2014: 71).

Rekrytoimme haastateltavat avoimella haastattelukutsulla Metropolian omassa intrassa. Kutsusta kävi ilmi tutkimuksen tarkoitus ja haastattelun kattoteema, sekä osallistumisen kriteerinä ollut yksilöllisten opetusjärjestelyjen päätös. Tutkimukseen ilmoittautui viisi (5) sote-alan opiskelijaa. Yhdeltä haastateltavista puuttui haastatteluhetkellä vielä yksilöllisen tuen päätös, ja näin ollen tutkimusaineistomme koostuu pääosin neljästä (4) haastattelutallenteesta. Viidettä haastatteluaineistoa on käytetty vain soveltuvin osin analyysissä.

Haastattelut järjestettiin joului-tammikuun aikana lähitapaamisina Myllypuron kampuksella. Yksi haastattelu toteutettiin haastateltavan toiveen mukaisesti etänä Zoomin välityksellä. Haastattelujen kestot vaihtelivat 50 minuutista 90 minuuttiin.

Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, jotta henkilökohtaisista tuen tarpeista olisi mahdollista puhua vapaasti ja ilman ryhmän tuomaa painetta. Teemojen käsittelyssä

saattoi tulla esiin henkilökohtaisia asioita vaikkakin yksilöivät tiedot kuten ikä, terveys, sukupuoli, tutkinto-ohjelma ja opiskelujen kesto olivatkin rajattu tutkimuksen ulkopuolelle.

Valitsimme haastattelun muodoksi puolistrukturoidun haastattelun eli teemahaastattelun. Tällaisessa haastattelussa tutkija valitsee etukäteen tutkimuksen viitekehykseen perustuvat teemat, mutta haastateltavalla on tilaa puhua ja pohtia omin sanoin aihetta kulloisenkin teeman puitteissa. Vaikka haastattelu pohjautuu ennalta valittuihin teemoihin, etenee se kuitenkin haastateltavan ehdoilla. (Kananen 2014: 76.) Teemahaastattelu soveltui oivallisesti tilanteeseen, jossa taustalla oli haastattelua ohjaavat viitekehykset, mutta aiempaa tutkimusta Metropolian sote-alan opiskelijoiden kokemuksista liittyen yksilöllisen tuen päätöksen tuomiin kokemuksiin ei ollut tarjolla. Teemahaastattelun keinoin oli mahdollista porautua tarkasti juuri näihin kokemuksiin.

Ennen haastatteluja kävimme haastateltavien kanssa yhdessä läpi haastattelun teemat, jotka pohjautuivat PEO –viitekehykseen (*Person, Environment, Occupation*) sekä YTHS:n Opiskelukykymalliin. Haastattelurungon (liite 2) teemat olivat: omat voimavarat, opiskeluympäristöt, opiskelutaidot sekä opetus ja ohjaus. Luimme ensin johdatuksen kuhunkin teemaan ja esitimme sitten pääkysymyksen, joka oli luonteeltaan avoin. Tarvittaessa esitimme tarkentavia alakysymyksiä, jotka myös oli kirjattu haastattelurunkoon. Aiheen henkilökohtaisuuden vuoksi emme haastatelleet parina vaan kumpikin suoritti haastattelut yksin siten, että toinen tekijöistä teki kaksi haastattelua, toinen kolme. Haastatteluissa edettiin haastattelurungon mukaisesti, toki haastateltavan kertomaa seuraten.

Ennen haastattelupäivää lähetimme sähköpostilla haastateltaville luettavaksi sekä informointilomakkeen (liite 3) että suostumuslomakkeen (liite 4). Haastateltavan antama suullinen suostumus tallennettiin haastattelun yhteydessä äänitallenteelle.

Haastattelut tallennettiin äänitiedostoiksi Zoom-ohjelmiston kautta ja purettiin tekstimuotoon, eli litteroitiin, käyttäen ensin Wordin automaattista litterointiohjelmaa. Litteroitu aineisto käytiin manuaalisesti läpi ja mahdolliset virheet sekä epätarkkuudet korjattiin. Litteroitua tekstiä kertyi 190 sivua, fonttina oli Calibri pistekoolla 11 ja käytetty riviväli oli 1,5.

4.2 Aineiston analyysi

Laadullisen tutkimusaineiston perusanalyysimenetelmänä pidetään sisällönanalyysiä, joka voidaan karkeasti jakaa kahteen, jopa kolmeen, erilaiseen lähestymistapaan. Nämä ovat teorialähtöinen, aineistolähtöinen ja teoriaohjaava analyysi. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 108–109.) Aineistolähtöisessä eli induktiivisessa analyysissä pyritään välttämään aineiston lukemista ja näkemistä teoriakehikon läpi, vaan pikemminkin halutaan antaa aineistolle mahdollisuus puhua ja kertoa tarinansa (Tuomi & Sarajärvi 2018: 108; Kananen 2014: 115). Tässä opinnäytetyössä käytimme lähtökohtana aineistolähtöistä analyysiä eli tutkimusyksiköt valittiin aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimuskysymysten ohjaamana. Seuraavassa vaiheessa peilasimme aineistoa teoreettisiin viitekehyksiimme PEO- ja MOHO-malleihin, ja siirryimme noudattamaan teoriaohjaavan analyysin periaatteita. Teoriaohjaavassa analyysissä edetään aluksi aineistolähtöisesti, mutta loppuvaiheessa analyysin viitoittajaksi tuodaan teoreettinen viitekehys. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 109–110).

Aloitimme haastatteluaineistoon perehtymisen poimimalla litteroidusta aineistoista kaikki ilmaukset, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin ja samalla ne koodattiin eli ryhmiteltiin alustavasti kolmeen kategoriaan: taustatekijät, ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastaavat ja toiseen tutkimuskysymykseen vastaavat ilmaukset. Ilmaukset koottiin Excel-taulukoon, jossa niitä seuraavassa vaiheessa pelkistettiin. Pelkistetyt ilmaukset puolestaan koottiin keskeisen sisältönsä mukaan alaluokkiin ja alaluokat yhdistettiin edelleen yläluokkiin. Alla olevassa taulukossa on esitetty muutama esimerkki alkuperäisilmauksen pelkistämisestä ja luokittelusta.

Kuvio 5. Esimerkki aineiston pelkistämisestä ja luokittelusta.

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka
C: Ja esimerkiksi tota erityisopettaja on suositellut, että minä saisin nää nauhoitetut oppitunnit tekstitetynä, mut niitä mä en ole koskaan saanut enkä litteroituna. Mä olen itse	Erytisopettajan suositusta luentodiojen tekstityksestä ei ole koskaan noudatettu	Myönnetyt tukitoimet eivät toteudu	Opetus- ja tukijärjestelyt jäykkiä

<p>joutunut tavallaan vähän luvattomasti litteroimaan videoita jollain tekoälyohjelmalla tai tekstittämään niitä, jotta mä voin keskittyä nauhoitettuun oppituntiin ilman, että mulla karkaa se huomio</p>			
<p>D: Oon saanut kurssitehtävä tasollakin järjestää omalla tavalla, että eli esimerkiksi oli semmoinen tehtävä [arkaluontoinen], mikä piti palauttaa keskustelualueelle kaikkien nähtäväksi... niin ihan vaan kysymällä sain sen palauttaa opettajalle sähköpostilla mieluummin, että ei tunnu mukavalta sinne kaikkien nähtäväksi laittaa</p> <p>C: Huomattiin mun ohjaavan opettajan kanssa, että mulla on siis voimavarat ihan niin kun täysin loppumassa...me järjesteltiin vähän sitten mun työharjoittelua</p>	<p>Kurssitehtävätasolla opettaja mahdollisti yksilöllisen toteutustavan yhden tehtävän kohdalla</p> <p>Opettaja auttoi mua näkemään mun todellisen tilanteen ja sen perusteella osasin</p>	<p>Opetuksen joustavuus ja mukauttaminen</p> <p>Opettajan tarjoama tuki</p>	<p>Opetuksen opiskelijalähtöisyys</p>

<p>uudestaan. (...) ja toisaalta sitten [opettaja] antoi vähän niinku ylimääräisiä tehtäviä missä oli pohdittava ihan vaan sitä omaa jaksamista ja ajattelua, että [opettaja] pyrkii ikään kuin auttamaan asiakasta, tavallaan antoi vähän sellaista ylimääräistä... Joo oli vähän niinku valaistumisen hetki, kukaan muu ei niitä huomannut.</p>	<p>hakea apua. Opettaja näki ylimääräistä vaivaa mun tilanteen eteen</p>		
---	--	--	--

5 Tutkimuksen tulokset

Tutkimustulokset on jaettu tämän tutkimuksen viitekehyksenä toimivan MOHO-mallin mukaisesti ihmiseen itseensä, ympäristöön ja toimintaan. Haastatteluaineistosta erottui selkeästi ympäristön merkitys opiskelukykyä mahdollistavana ja estävänä tekijänä ja se muodostaa tulosten suurimman kokonaisuuden. Tämä on ymmärrettävää, sillä opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella nimenomaan Metropolian osuutta ja roolia osana opiskelukykyä. Halusimme kuitenkin sisällyttää haastatteluun myös opiskelukyvyyn taustatekijöitä kartoittavia teemoja, kuten yksilön motivaatiota, toimintatapoja, suorituskykyä sekä rooliodotuksia. Nämä ulottuvuudet käyvät jatkuvaa dynaamista dialogia ympäristön kanssa, ja ovat omalta osaltaan vaikuttamassa koettuun opiskelukykyyn (Forsyth & Kiehlforner 2003: 58). Lisäksi opiskelukykyyn vaikuttavat luonnollisesti opiskelijan taidot sekä taitojen ja toimintaan osallistumisen seurauksena muodostuva toiminnallinen identiteetti ja toiminnallisen pätevyyden kokemus (Kielhofner 2008: 103–107).

5.1 Ihminen

5.1.1 Motivaatio

Haastatteluissa merkittäväksi opiskelukykyä edistäväksi tekijäksi nousi motivaatio. Sen lähteiksi kerrottiin puhtaasti inspiroituminen uuden oppimisesta ja tiedon saamisesta, sekä omalta tuntuva ala. Osaamisen lisääntymisen ja tutkinnon koettiin nostavan ylemmäs työpaikan hierarkiassa, ja tämän myötä vähenisi tulevaisuudessa tarve kysyä osaavammilta neuvoa. Motivaatiota opiskeluun lisäsi myös tietoisuus korkeammasta palkasta, jonka turvin voisi paremmin selvitä elinkustannuksista tulevaisuudessa. Opiskelukaverit, joiden kanssa jakaa opiskelutaivalta, motivoivat myös:

Joo, mua motivoi se, että tää ala tuntuu omalta ja oikealta. Tää ala on tärkeä, meitä tarvitaan. Ja kyllä mä lisäisin senkin, että on opiskelijakavereita samassa veneessä ja miettii samanlaisia asioita justinsa... (Haastateltava D)

Toisaalta motivaatiota söi harjoitteluiden palkattomuus. Opiskelijasta tuntui epäreilulta, että samaan aikaan kun itse kituuttaa minimitoimeentulolla, joutuu tekemään työharjoitteluissa täyttä työviikkoa palkatta. Erityisesti opintojen viimeiset harjoittelut nähtiin niin arvokkaana työpanoksena harjoitteluorganisaatiolle, että niistä ansaitsisi jonkinlaista korvausta. Motivaatiota laskivat myös vastoinkäymiset ja epärelevantteilta tuntuvat asiat, esimerkiksi opettajien toiminnasta aiheutuvat ongelmat sekä opintojaksot, joissa aihetta ei käsitelty oman alan näkökulmasta.

5.1.2 Toiminnallinen identiteetti

Opiskelukyvyn haasteilla oli usein selkeä yhteys toiminnalliseen identiteettiin, eli kokemukseen itsestä toimijana. Haasteiden koettiin toisaalta korostavan eroa muihin opiskelijoihin ja tämä aiheutti ajoittain ahdistustakin, mutta samalla ne toimivat voiman ja motivaation lähteenä. Eräs haastateltava kiteytti kokemuksensa näin:

Oikeastaan läpi mun koko koulu-uran ihan ala asteelta asti, opiskelu on ollut niin vaikeata, ja oon joutunut pistämään siihen moninkertaisen panoksen verrattuna valtaväestöön. Sanoisin, että mä oon semmoinen ylisuorittaja, joka alisuoriutuu siitä huolimatta. Sitten, kun joku asia on vaikeata tai ei onnistu, ja menee oikein hermo, niin se antaa voimaa siihen, että hemmetti nyt mä vaan yritän kovemmin. (Haastateltava A)

Toiminnallinen pätevyys ja toiminnallinen identiteetti sekä oppimisen haasteet näyttäytyivät haastattelujen kautta olevan läheisessä yhteydessä toisiinsa. Moni haastatelluista oli pohtinut paljon omaa opiskelijuuttaan ja vaikutti siltä, että oppimisen haasteet ovat vahvistaneet tämän pohdinnan syvyyttä. Pätevyyden kokemusta haastavat piirteet ja ominaisuudet ovat vahvistaneet toisten taitojen ja ominaisuuksien merkitystä toiminnalliselle identiteetille. Haastateltava kuvaileekin itseään näin:

Mä oon semmoinen ihminen, että mä en luovuta, ja että mä menen vaikka läpi harmaan kiven. (Haastateltava B)

Yhden haastateltavan kohdalla tuli esiin vahva ammatti-identiteetti, joka tuki opiskelukykyä. Erityisesti positiiviset kokemukset työharjoitteluissa ja onnistuneet asiakaskohtaamiset antoivat riemua ja lisäsivät varmuutta omasta alasta. Omasta alasta oltiin ylpeitä. Haastateltavista pohti, kuinka valtaväestöön kuuluminen vaikutti näihin kokemuksiin ja ammatti-identiteetin rakentumiseen, sillä hän ei ollut joutunut kohtaamaan niitä ennakkoluuloja, joita muualta Suomeen muuttaneet ehkä joutuvat kokemaan työharjoitteluissa.

5.1.3 Voimavarat

Opintojen merkitys itseymmärryksen lisääjänä nousi haastatteluissa esiin. Eräs haastateltavista kertoi, että erityisesti opintojen alkuvaiheessa kurssien sisältö pakotti pysähtymään ja kääntämään katseen omaan itseen ja omaan jaksamiseen. Itseymmärryksestä on seurannut armollisuutta itseä kohtaan ja ajatus siitä, että aina ei tarvitse olla täydellinen. Opiskelukyvyn ja palautumisen välinen yhteys olikin haastateltaville ilmeinen, ja he kertoivat kiinnittävänsä aktiivisesti huomiota sekä opiskelun rytmittämiseen että omaan palautumiseensa. Opiskelujen suunnittelussa otettiin huomioon kokonaiskuormittuneisuus sekä päivittäisen, esimerkiksi lääkitykseen liittyvän, rytmin vaikutus opiskelukykyyn.

Omat voimavarat nähtiin monenlaisessa valossa. Niitä kuvailtiin hiljalleen palautumassa oleviksi, tai ne todettiin olevan vähissä yksityiselämän taakkojen vuoksi. Opiskelujen myötä tietoisuus omista voimavaroista ja niiden säätelystä oli kuitenkin parantunut ja se auttoi selviytymään arjessa. Erityisesti kuormituksen ennakoiminen koettiin tärkeänä ja yksi haastateltavista kuvaileekin ajatuksiaan seuraavasti:

Kun tunnistaa, että mihin kykenee ja mihin ei kykene ja ehkä se on ollut semmoinen aika merkittävä tekijä, että jotenkin tunnistan just ne omat voimavarat ja että sitten toimii niiden mukaisesti sitten. Jos on vaikka

arjessa joku asia, mikä vaikka kuormittaa enemmän, mutta olisi kuitenkin kiva, vaikka mennä johonkin, niin pitää miettiä, että onko se joku kiva asia sen kuormittumisen arvoinen ja että kuinka paljon sillä on vaikka eteenpäin seuraamuksia. (Haastateltava A)

Yhdellä haastateltavista yksilöllisen tuen päätös liittyi nimenomaisesti uupumukseen ja siitä johtuvaan suorituskyvyn laskuun. Muilla jaksaminen liittyi niihin ponnisteluihin, joita mm. prosessuaaliset haasteet, oppimisvaikeudet ja neuroepätyypillisyydet aiheuttivat opiskelulle. Haastatellut kertovat löytäneensä keinoja tasapainotella haasteiden kanssa ja kuvaavat myös ymmärtävänsä elämäntilanteensa vaikutuksen omaan opiskelukykyynsä. Elämäntilanne opiskelijan ulkopuolella hahmotetaan selvästi opiskelukykyyntä vaikuttavaksi tekijäksi, kuten yksi haastatelluista asian muotoilee:

Tavallaan tietoisesti, pyrkinyt ehkä vähentämään työntekoa järjestelemään arkea ja kulutusta ja pyrkiä sitten sitä kautta niin kun löytämään sitä mahdollisuutta, ettei polta kynttilää ihan kaikista päistä. Ja nyt ne on niin kun tämä tänään viime syksyn jälkeen yrittänyt aloittaa taas koulun ulkopuolisia harrastuksia esimerkiksi liikuntaharrastuksen. (Haastateltava C)

Vaikka oppimisen olosuhteet koettiin hyväksi, omat voimavarat eivät silti aina riittäneet opiskeluun samalla tavalla kuin muilla. Tämä aiheutti surua ja riittämättömyyden tunnetta haastateltavassa:

Kyllä on ristiriitaista, että kun opettajat on niin hyviä ja opetuksen taso on niin hyvä, niin sitten kuitenkin tyssää johonkin niin kun liikaan kuormitukseen jossain vaiheessa. Että niinku edellytykset, olosuhteet silleen että oppii paljon ja jää hyviä muistoja. Ne on kyllä mainiot noin niin kun teoriaopintojen osalta. (Haastateltava D)

Haastatteluissa nousi esiin myös iän merkitys opiskeluun vaikuttavana taustatekijänä. Vaikka opiskelutaitojen koettiin kehittyneen opintojen aikana, todettiin myös, että uuden oppiminen iäkkäämpänä vaatii erilaisia ponnisteluja kuin nuorempana, eikä iän vaikutusta oppimiskykyyn ja uuden omaksumiseen esimerkiksi digialustojen käytössä olla huomioitu opinnoissa. Nähtiin myös, että aikuisopiskelijalla on enemmän erilaisia velvollisuuksia kuin nuorilla, ja tästä syystä on tarkka kalenterointi ja muiden opiskelua tukevien keinojen haltuunotto on koettu aiempaa tärkeämmäksi.

5.2 Ympäristö

Toimintaterapian näkökulma ympäristöön on laaja. Tässä aineistossa se kattaa päätösprosessin, opetuksen, opettajat, kulttuurisen ympäristön, sosiaalisen ympäristön sekä fyysiset ja digitaaliset ympäristöt.

5.2.1 Vain annettu päätös auttaa

Oikea-aikainen, aidosti yksilöllinen ja hakijan tarpeisiin vastaava päätös on merkittävä opiskelukyvyyn mahdollistaja. Parhaimmillaan se voi ratkaista jumiutuneen tilanteen ja auttaa opiskelijaa suoriutumaan opinnoistaan, kuten eräs haastateltavista totesi: "Koin, että justiinsa siihen mun ongelmaan kyllä vastattiin". (Haastateltava D)

Toisaalta prosessi tuntui monesta vaivalloiselta ja hankalalta hahmottaa, eikä apua ollut aina saatavilla. Prosessin koettiin olevan pallottelua henkilöltä toiselle, eikä kenelläkään tuntunut olevan kokonaiskuvaa saati -vastuuta prosessista vaan sitä leimasi yksinjäämisen kokemus. Eräs haastateltavista kuvaili prosessia turhautuneena:

Se on aika pitkälle semmoista pallottelua voisi sanoa jopa, että kukaan ei oikein ota kantaa. Kukaan ei kerro oikein, että keneltä voisi kysyä edes tai ohjaa kenellekään henkilölle, ja kaikki ehkä vähän on, että kysy tuolta ja sitten seuraava onkin, että ootko sä kysynyt tuolta ja se on aika pitkälti ollut tämmöistä vähän pallottelua, että oletko jutellut uraohjaajalle?
(Haastateltava A)

Myös päätöksenteon moniportaisuus ja päätöksentekijän etäisyys opiskelijan arjesta herätti kysymyksiä ja sai opiskelijan kyseenalaistamaan päätöksen oikeellisuuden tähän tapaan:

Sitten jonkun korkeamman ihmisen oli vielä hyväksyttävä se missä on taas vähän semmoinen turha askel (--) näistä on ehkä tehnyt päätöksiä sellaiset tahot, jotka ei tiedä millaisia ongelmia, miten laajoja erilaisia tekijöitä on, mitkä vaikuttavat ja miten pienillä asioilla saataisiin tehtyä niitä mukautuksia, jolloin annettaisiin ihmisille mahdollisuus suorittaa [opinnot] parhaansa mukaan. (Haastateltava C)

Saatu päätös ei myöskään useamman haastatellun kohdalla vastannut erityisopettajan laatimaa lausuntoa, haettuja tukitoimia evättiin eikä niiden epäämiseksi tarjottu perusteita. Tämä ei vahvistanut opiskelijan luottamusta prosessiin tai kokemusta päätösten yksilöllisyydestä:

Ei siis ne tukipalvelut vastaa myöskään tarpeisiin, koska just sitä ei myönnetä mitä on haettu. Ja jos et tiedä mistä haetaan, jäät kokonaan ilman tukipalveluita. Plus kun aloittaa opinnot niin eihän sulla ihan heti ole sitä päätöstä. Että siellä varmaan pistetään melkein standardina kaikille vaan lisäaikaa, eikä mitään muuta. (Haastateltava A)

5.2.2 Hyväntahtoinen kohtaaminen kannattelee

Aineistosta nousi merkittäväksi opiskelukykyä edistäväksi tekijäksi hyväntahtoiset kohtaamiset opetushenkilöstön kanssa. Opettajia kiitettiin tilanteissa, joissa he tuntuivat aidosti huomioivan opiskelijan, hänen persoonansa ja haasteensa, pyrkivät tasa-arvoiseen kohtamiseen sekä tarjosivat keskustelutukea tarpeen tullen.

Parhaimmillaan opettaja on voinut olla merkittävässä roolissa auttaessaan opiskelijaa tunnistamaan tuen tarpeensa sysäten näin liikkeelle tukiprosessin ja merkittävän henkilökohtaisen muutoksen. Myös opettajien ammattitaitoa ja ystävällisyyttä kiitettiin:

[Opettaja] pyrki ikään kuin auttamaan "asiakasta", tavallaan antoi vähän sellaista ylimääräistä (--). Joo se oli vähän niin kuin valaistumisen hetki, kukaan muu ei niitä huomannut. Jotenkin havahtui näkemään, että hetkinen, tässä ei olekaan kaikki palat niin kuin luulisi niiden olevan. (Haastateltava C)

Toisaalta haastateltavilla oli myös päinvastaisia kokemuksia, jolloin opettajien asenteet koettiin nuivina ja epärakentavina, opettajan ja opiskelijan välistä epätasa-arvoista asetelmaa korostavina sekä opiskelijan tarpeita ja tilannetta mitätöivinä, jopa ohittavina. Näitä kohtaamisia leimasi vastuun välttäminen ja haluttomuus aidosti ymmärtää opiskelijan asemaa. Haastateltavat pohtivat opettajien ymmärrystä yksilöllisen tuen tarpeeseen johtavista tekijöistä sekä esteettömyyden periaatteista. He pohtivat onko opettajilla riittävästi tietoa ja työkaluja ymmärtää, miten yksilöllisiä tukitoimia voidaan toteuttaa opetuksessa. Eräs haastateltavista kertoi kokemuksistaan näin:

Ehkä jotenkin tuntuu, että aika paljon on itsellä ainakin tullut just semmoista epävalidaatiota niin kun just opetushenkilöstön puolesta (--). Mä liitin siihen [sähköpostiin] suoraan sen yksilöllisten opetusjärjestelyjen päätöksen, jolloin kuvittelin, että asia olisi aika simppele ja että se olisi, että OK selvä, mutta ei ollutkaan. (Haastateltava A)

5.2.3 Opiskelijälähtöinen opetus joustaa

Koetun opiskelukyvyn kannalta haastatteluaineistossamme positiivisina nähtiin laadukas opetus sekä mahdollisuus mukautuksiin. Haastateltavat kokivat opiskelijan ja opettajan välisen tasa-arvoisen suhteen opiskelukykyään tukevana. Tällöin myös palautteen antaminen tuntui mielekkäältä, koska sillä nähtiin olevan vaikutusta opetuksen toteutukseen. Haastateltavat arvostivat opettajien tekemiä mukautuksia koskien kurssitehtävien suoritus tapaa. Ylipäättään asenne, jossa opettaja pyrkii tukemaan opiskelijoita opinnoissa suoriutumisessa, nähtiin erityisen vaikuttavana. Eräällä haastateltavalla oli myös kokemus, että opettajat pyrkivät huomioimaan opiskelijoiden hyvinvointia yleisemmälläkin tasolla:

Opettajat on tukenut, ja pyrkimys on ollut aina, että kaikki pääsevät kurssiin läpi sitten vaikka mukautetulla tavalla, että saa ne tehtävät tehtyä, vaikka sitten olisi pidemmät suoritusajat tai suoritat loppuun myöhemmin. (Haastateltava C)

Paljon olisi kuitenkin myös mahdollista tehdä paremmin, pienilläkin muutoksilla ja mukautuksilla voisi saada aikaan merkittäviä muutoksia. Oppimiskykyä heikentävät muun muassa liian nopea eteneminen tehtävänannosta varsinaiseen tehtävän tekemiseen. Tällöin ei oteta huomioon sitä, että tehtävänannon sisäistäminen voi osalta opiskelijoista kestää hieman kauemmin, ja kun vahdista putoaa tässä vaiheessa, on takamatkaa vaikea kuroa enää kiinni. Haastateltava kuvailee tilannetta näin:

Oppitunneille jos annetaan joku tehtävä, niin se täytytetään aika lailla vaan, että tässä on tehtävä, alkakaa tekemään. Muut on puolessavälissä, kun minä olen lukemassa ja sisäistämässä tehtävänantoa. Opettaja saattaa myös pälättää samaan aikaan siinä, kun pitäisi tätä tehtävää tehdä niin että opettajakaan aina anna työrauhaa tehdä. (Haastateltava A)

Opettaja voisi myös täydentää luennoivaa rooliaan keskustelujen fasilitoijana, jolloin opiskelijan aktiivinen rooli osana opetusprosessia vahvistuisi. Tämän koettiin paitsi motivoivan opinnoissa, toimivan myös siltana opiskelijaidentiteetin ja ammatti-identiteetin välillä. Eräs haastateltavista pohtikin kriittisesti luennoivaa opetusmetodia:

Esimerkiksi jollain oppitunneilla ei vaan ole sitä tilaa sille keskustelulle kyselylle ja pohdinnalle, kyseenalaistamiselle ja edestakaisin menemiselle, että ne on jotenkin tungettu niin opettajavetoisiksi välillä. Sitten se on tavallaan sun rooli istua ja kuunnella sen sijaan, että keskusteltaisiin. Ekoina vuosina meillä oli enemmän käytännönläheisiä lähipäiviä ja nyt ne on ollut tosi paljon niitä kalvosulkeisia, jolloin se

[opiskelijan] rooli on muuttunut vähän sellaiseksi staattiseksi kuuntelijaksi.
(Haastateltava C)

Muutamalle haastateltavat kuvasivat ryhmätöitä erittäin vaativiksi opiskelumuodoiksi. Hahmottamisen ja keskittymisen haasteet vaikeuttavat ryhmätöihin osallistumista ja kuormittavat monella tapaa, vaikuttavat oppimisprosessiin ja minäkuvaan. Ryhmätöissä nämä haasteet korostuvat. Haastateltava kuvaili turhautuneena tilannettaan:

(--) sitten sä et kerkeä itse sanoa mitään mihinkään väliin ja perehdyt käytännössä vaan siihen, mitä muut on tehnyt jo, kun sä oot jo tippunut kärryiltä. (Haastateltava A)

Ryhmätöille toivottiinkin vaihtoehtoisia toteutustapoja ja haastateltavissa aiheutti kummastusta se jäykkyys, joilla korvaaviin suoritustapoihin suhtauduttiin. Toiveita mukautuksiin yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksestä huolimatta ei kuultu, eikä niihin ryhdytty. Opiskelija kertoo ryhmätyötilanteista seuraavaa:

Siinä [ryhmätyötyöskentelyssä] huomaa niin selkeästi sen eron (--) että ei saa mitään tehtyä tai ei saa jotenkin mitään aikaiseksi tai myöskään ei pysty antamaan. Sitten se on semmoista, että sitten vaan saattaa tuijottaa sitä tietokoneen ruutua, ja ei vaan saa mitään tehtyä, että siinä jää ihan semmoiseen totaalinen jumiin jotenkin itse että. Se on niin jotenkin vaikea navigoida, kun ei ole perillä, että mitä pitää tehdä. (Haastateltava A)

Palautteen niukkuus ja kaipuu kattavampaan palautteen saamiseen heijastui myös haastatteluissa. Haastateltavat tunnistivat sen yhteyden oman osaamisen kehittymiseen tähän tapaan:

Kun itse on laittanut järjettömän määrän tunteja siihen työhön kuitenkin niin sitä soisi, että tulisi sellainen olo, että opettaja on oikeasti lukenut sen ja antanut perusteita, että miksi hän on jonkin arvosanan laittanut, Koska mun mielestä se kurssipalaute ei voi olla vaan se arvosana, vaan sun pitää saada palaute sun oppimisesta, ja miten se voi sitten vielä kehittyä.
(Haastateltava C)

Opiskelijan ja opettajan välinen yhteys ja rakentava vuorovaikutus voivatkin olla merkittävä opinnoissa kannatteleva tekijä ja toisaalta sen puuttuminen voi tehdä opiskelusta yksinäistä puurtamista. Kaipuu vahvempaan yhteyteen opettajan kanssa saattaa korostua verkko-opinnoissa, joissa opiskelijan sosiaalinen ympäristö on muutenkin niukka: opettaja jää etäiseksi ja suhteet muihin opiskelijoihin voivat jäädä löyhiksi tai jopa olemattomiksi. Kaipuuta vertaistukeen ja ryhmäytymiseen on, mutta se saattaa jäädä harvinaiseksi herkuksi tai harvojen herkuksi. Kun suuret opetusryhmät kokoontuvat harvakseltaan lähiopetukseen tai Zoomin avulla toteutettavaan etäopetukseen, korostuu tarve keskustelulle ja kysymyksille. Eräs haastateltavista oli

pahoillaan siitä, että opettajat eivät kannusta kysymysten esittämiseen ja avoimeen keskusteluun. Hänen kokemuksensa oli, että kysymistä pidettiin jopa heikkouden merkinä:

Ei ole ollut täysin opiskelijälähtöistä, nimenomaan. Ei ole oikein. Olen kokenut, että ei hirveästi voi kysellä. Joo, se on vähän valitettavaa että. No, pidetään heikkouden merkinä. (Haastateltava E)

5.2.4 Yhteisön hyväksyntä on tärkeää

Opiskelijayhteisö on tärkeä voimavara, ja tämän yhteisön puuttuessa opiskelu on selvästi kuormittavampaa. Haastatteluissa nousikin esiin se, miten hyvät sosiaaliset suhteet vaikuttavat positiivisesti opiskelukykyyn. Hyvät opiskelutoverit tarjoavat sosiaalista ja emotionaalista tukea sekä luennoilla että niiden ulkopuolella.

Haastateltava kertoo opiskelukavereiden merkityksestä:

Mulla on pari koulukaveria just silleen, että sitten kun tietää, että heidän kanssa on samoilla tunneilla, niin tietää että ensinnäkin se on tosi kiva päivä tulossa ja toisena että on vaan jotenkin silleen niinku jes, hyvä fiilis (--). Heiltä saa apua ja sitten pystyy myös auttamaan (Haastateltava B)

Ulkopuolelle jääminen sosiaalisista tilanteista koettiin raskaana ja opiskelukykyä merkittävästi heikentävänä. Opettajien rooli ryhmäytymisen edistämässä nähtiin keskeisenä ja sitä peräänkuulutettiin. Eräs haastateltavista näki opiskelijoiden sosiaaliset kuviot seuraavalla tavalla:

Sielläkin on jo semmoisia kuppikuntia, että sitten jotkut on jo, niin kun kaveeraa ja että tulee on tullut jo semmoisia porukoita. Mistä sitten tavallaan suljetaan niinku, itse olen kokenut että, mut ainakin suljetaan niistä porukoista sitten pois. Että sen takia se vaatisi niinku opettajat hirveän semmoista taitavaa niinku silmää tavallaan että se tota noin niin kun se ryhmäyttää siellä niinku oppitunneilla ihmisiä se niinku vähän hajottaa niitä porukoita. (Haastateltava E)

5.2.5 Kampus tukee opinnoissa

Fyysisellä ympäristöllä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa Metropolian Myllypuron kampusta, sen yhteisiä tiloja sekä opetus- ja opiskelutiloja. Fyysiset tilat koettiin pääosin oikein hyvinä ja opiskelua tukevinä. Tilat ovat avarat ja viestivät avoimuutta, mutta samaan aikaan ne koettiin yhteisöllisyyttä tukeviksi. Kliinisen oloiset opetustilat

muistuttivat tulevan ammatin työtiloja ja niiden koettiin edesauttavan uuteen ammattirooliin asettumista. Erityisesti kiitosta saivat tilat, joissa tehdään käytännönharjoitteita, ne koettiin uudenaikaisina, toimivina ja opiskelua edistävinä. Yksi haastateltavista kertoo:

Meidän tornissa, missä me paljon ollaan, niin on aika kliininen, sellainen hammaslääkärin odotushuonemainen paikka. Ja ihan ekana tulee mieleen, että se laittaa kyllä niinku tunnelmaan, että kun me ollaan labravaatteissa, aika niinku kliinisissä harjoittelutiloissa, niin siihen tulee semmoinen olo, että se kyllä valmistelee siihen oikeeseen ympäristöön. (Haastateltava D)

Opetustilojen sekä kalustuksen moninaisuutta arvostettiin, sillä niin tiloista kuin tuoleistakin löytyy jokaiselle jotakin: ne vastaavat monenlaisiin tarpeisiin ja mahdollistavat monenlaiset opiskelutavat. Uusi, raikas kampus ja sen hyvä sisäilma olivat erään opiskelijan tärkein valintakriteeri tulevaa opiskelupaikkaa harkitessa.

Fyysisessä opiskeluympäristössä nähtiin myös heikkouksia ja pahimmillaan ne eivät mahdollistaneet tukipäätöksen toteutumista. Opetustilat koettiin kuormittavana esimerkiksi kirkkaiden valojen vuoksi. Paitsi, että kirkas valaistus lisäsi jo ennestään runsasta aistikuormitusta, jota pitkän opiskelupäivän aikana väkisinkin kertyi, esti se myös näkemästä taululle.

Luokkatilojen ahtaus nähtiin myös oppimisen esteenä, sillä ison ryhmän ahtautuminen liian pieneen tilaan koettiin lisäävän aistikuormitusta. Kun istutaan sumpussa ja yritetään kuulla hiljaa puhuvaa opettajaa, vaatii se ylimääräistä ponnistelua.

Haastateltava kuvaili ahtautta näin:

Luokkatilat on hirveän ahtaita, siellä joutuu istumaan ihan tosi sumpussa ja sitten se, että joskus opettajat puhuu tosi kovaa, mutta monet opettajat puhuu tosi hiljaa tai tosi monotonisella äänellä. (Haastateltava A)

Eräs haastateltavista oli hakenut yksilöllisen tuen päätökseensä oikeutta häiriöttömään tenttitilaan, ja hänelle oli jäänyt epäselväksi, miksi tämän toiveen toteutuminen ei ollut mahdollista. Hän koki kirkkaat Exam-tilan valot ja tentin aikana tapahtuvan liikehdinnän sekä tilasta eri aikaan poistuvat opiskelijat keskittymistä häiritsevinä. Opiskelija olisi toivonut voivansa käyttää tilassa omia kuulosuojaimiaan, mutta niiden käyttö tenttitilassa ei ole sallittua. Kuulosuojaimetkaan eivät kuitenkaan tekisi tilasta häiriötöntä, sillä näkökentässä tapahtuva liikehdintä katkaisee keskittymisen herkästi ja erilaiset infolaput oman työpisteen seinäkkeissä häiritsevät.

5.2.6 Digitaaliset ympäristöt kuormittavat

Haastatteluissa nousi vahvasti esille digitaalisten oppimisalustojen ja muiden digitaalisten ympäristöjen aiheuttama kognitiivinen kuormitus. Digitaaliset alustat koettiin monimutkaisiksi ja vaikeiksi hahmottaa. Vaikka digitaaliset oppimisalustat saivat yhdeltä haastateltavalta positiivisen maininnan, tuntui asioiden hoitaminen olevan erityisen hankalaa silloin, kun opiskelijalla on lukivaikeus, haasteita hahmottamisessa tai toiminnan ohjauksessa. Monen klikkauksen jälkeen ajatus voi katketa ja unohtuu se, mitä oli lähdetty alun perin tekemään.

Kritiikkiä sai erityisesti digitaalisten toimintaympäristöjen lukumäärä. Haastavaksi koettiin se, että osa opettajista käyttää Omaa ja osa Moodlea, myös sähköpostilla tiedotetaan. Monesta eri kanavasta tuleva informaatiotulva aiheuttaa epävarmuutta siitä, onko tärkeä tieto hallussa vai onko jotain jäänyt huomaamatta. Tämä kaikki vie voimia ja turhauttaa, kuten opiskelija kertoo:

Mulla on vaikeuksia löytää sieltä verkosta kaikkea, kun ne on siroteltu ympäri ämpäri sinne verkkoon ja joku opettaja käyttää vaikka Teamsiä yhteydenpitoon, joku käyttää sähköpostia, kolmas käyttää jotain Zoomia, neljäs käyttää lukujärjestystä (--) eli se tieto on siroteltu niin moneen paikkaan, että (--) mun on ollut tosi vaikea löytää sitä tietoa.
(Haastateltava E)

Informaatiotulvan haltuun ottamiseksi yksi haastateltava kertoi ottaneensa käyttöön omat perinteiset paperille tehdyt listaukset, josta voi tarkistaa mistä kurssin informaatio löytyy.

5.3 Toiminta

5.3.1 Opiskelutaidot

Suurin osa haastatelluista koki opiskelutaitonsa hyviksi tai kohtalaisiksi ja niiden koettiin kehittyneen opiskelujen myötä. Taustaosaaminen ja -tiedot koettiin riittäviksi. Kaikilla haastatelluilla opinnot etenivätkin pääpiirteittäin hyvin. Opiskelutaitojen ja erilaisten ongelmanratkaisustrategioiden koettiin kompensoivan niitä haasteita, joiden perusteella yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätös on saatu. Eräs haastateltavista kertoo tilanteestaan:

Olen aika hyvä tietotekniikassa ja just tommoisissa, että kaivan jonkun litterointiohjelman jostain tarvittaessa. Mulla on hyvä ongelmanratkaisukyky, mikä on auttanut siitä useassa epätoivon hetkessä kanssa. (Haastateltava C)

Haasteita haastateltavilla oli heidän omien mainintojensa mukaan toiminnan aloittamisessa, toimintakokonaisuuksien hahmottamisessa, prosessuaalisissa taidoissa, lukemisessa ja auditiivisessa vastaanotossa. Ammattikorkeakoulun itseohjautuvuutta edellyttävä toimintamalli aiheutti pulmia ja herätti kysymyksiä. Eräs haastateltava koki opintojen vaatimuksen itseohjautuvuudesta liian korkeaksi, ja digitaalisten järjestelmien sekavuus omalta osaltaan lisäsi tätä itseohjautuvuuden taakkaa. On myös nostettava esiin haastateltavien hämmästys siitä, kuinka vähän oppimisvaikeuksiin tarjottiin tukea ja ymmärrystä, kuten haastateltava tämän ilmaisee:

Ei ole tullut mitään (apua), jota mä ihmettelen kyllä, että ei oteta mitenkään huomioon, että saattaa olla ihan ihmisillä oppimisvaikeuksia ja on vaikeaa oppia niitä asioita ihan itseohjautuvasti (Haastateltava E)

5.3.2 Vuorovaikutustaidot

Vuorovaikutustaitojen merkitys opinnoissa menestymiselle tunnustettiin ja niiden koettiin tukevan opinnoissa ja harjoitteluissa merkittävästi. Metropolian myös nähtiin vahvistavan näiden taitojen kehittämisessä. Eräs haastateltavista kertoo näin:

Vuorovaikutustaidot vaikuttavat opiskelukykyyn paljon. Ne harjoittelut nousee isona esille tässä suhteessa. Täytyy pystyä tekemään yhteistyötä monessa eri ympäristössä, eri ihmisten kanssa ja luoda hyvä ensivaikutelma. (Haastateltava D)

Vuorovaikutustaidot ovat keskeisessä roolissa myös tukitoimia vaadittaessa, joten niiden vaikutus opiskelukykyyn hahmotettiin myös sitä kautta. Yksilöllisen tuen toteutuminen edellyttää opiskelijalta taitoa ja henkilökohtaista sitkeyttä, jolloin voidaan kysyä, että kuinka tasa-arvoista tuon tuen saaminen on. Eräs haastateltavista kuvaileekin itseään seuraavasti:

Osaan avata suuni ja se on vaikuttanut siihen, että olen saanut tukea siihen opiskelukykyyn. Mulla on ollut halua avata suuni ja tehdä ja puhua, kyseenalaistaa ja vaatia. (Haastateltava C)

Tiivistelmä tuloksista

Opiskelukykyä mahdollistavat tekijät:

- hyvätahtoiset kohtaamiset
- vain annettu päätös auttaa
- opiskelijälähtöinen ja joustava opetus
- hyväksyvän yhteisön tuki
- tarpeisiin mukautuvat tilat ja niiden asianmukainen käyttö

Opiskelukykyä heikentävät tekijät:

- opettajien epärakentavat asenteet
- jäykät opetus- ja tukijärjestelyt
- vaikeudet tuen hakemisessa ja saamisessa
- opiskelijoista koostuvan tukiverkon puute
- kuormittavat tilajärjestelyt
- digitaalisten ympäristöjen aiheuttama stressi

Taustatekijät:

Motivaatio, arjenhallinta, opiskelutaidot ja vuorovaikutustaidot keskeisiä opiskelukyvyn ylläpidolle

Kuvio 6. Tiivistelmä haastatteluaineistoista nousseista opiskelukyvyn mahdollistajista ja esteistä sekä keskeisistä taustatekijöistä.

6 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tavoitteena oli vastata kahteen tutkimuskysymykseen koskien Metropolia Ammattikorkeakoulun sote-alaa opiskelevien, yksilöllisen opetuksen tuen päätöksen saaneiden kokemuksia. Tutkimuskysymykset olivat: 1) Kuinka toteutuneet tukitoimet vastaavat opiskelijan tarpeisiin? Ja 2) Kuinka koettua opiskelukykyä voitaisiin edistää?

6.1 Yksilöllisen tuen toteutumisessa haasteita

Koimme haastattelujen tarjoavan vastauksen tutkimuskysymyksiimme. Yleisesti voidaan todeta, että haastatteluaineiston perusteella suurimmalla osalla haastatelluista toteutuneet tukitoimet eivät vastanneet yksilöllisiin tuen tarpeisiin eli tuen toteutuminen jäi usein puolitiehen.

Tukiprosessiin hakeutuminen vaatii opiskelijalta tuen tarpeen tunnistamista, prosessin hahmottamista, toiminnan aloittamista ja onnistunutta läpiviemistä. Jos opiskelija jää prosessissa yksin, on mahdollista, että polku katkeaa jossain vaiheessa. Joko siten, ettei hakuprosessiin tule lainkaan lähdettyä, se jää kesken tai tukihakemuksen täyttö jää vaillinaiseksi. Opintojen alussa tuen hakeminen voi myös viivästyä johtuen alkuvaiheen opintojen kuormittavuudesta, ja hakupäätöstä voi joutua odottamaan kauan, jolloin opiskelija voi heti alussa pudota opintojen vauhdista.

Yksilöllisen tuen tarpeet voivat olla moninaiset, joten ratkaisuidenkin pitäisi olla moninaisia silloin, kun halutaan tarjota kohdennettua ja tarpeisiin vastaavaa tukea. Jos nämä tarpeet jäävät huomioimatta ja validoimatta, **ei tukipäätöskään vastaa tarpeisiin**. Olisikin tärkeää, että tukiprosessista viestittäisiin selkeästi, hakemuksen tekeminen olisi yksinkertaista ja päätökseen saisi halutessaan perustelut.

Myönnettävien tukitoimien valikoima on suppea, eivätkä ne haastateltujen kokemusten mukaan aidosti tunnista yksilöllisyyttä. Haastatteluissa kävi ilmi, että **tukitoimet koettiin standardinomaisia**, eikä niistä ollut opiskelijoille juuri hyötyä. Lisäaika tentissä tai pidennetty kirjaston laina-aika sekä käyttäjätunnukset äänikirjapalveluun eivät huomioi riittävässä määrin tuen tarpeita.

Tukitoimien toteutuminen puolestaan on usein **riippuvainen opettajien aktiivisuudesta** ja valistuneisuudesta. Vaikka opiskelija olisi esimerkiksi saanut

eritysopettajan suosituksen diojen tekstityksestä, on opettajan harkinnan varassa, toteutuuko tämä toimi. Lisäksi ongelmaksi voi muotoutua yksilöllisen tuen merkityksen sulaminen: jos esimerkiksi tentin lisäaika on myönnetty kaikille tenttiin osallistuville, tukitoimen merkitys nollaantuu.

Keskeisiksi opetukseen välittömästi liittyviksi toiveiksi nimettiin muun muassa tehtävä- ja kurssikokonaisuuksien pilkkominen, mahdollisuus aidosti häiriöttömään tenttitilaan sekä opetustilanteiden tauotus. Nämä ovat Metropolian hyväksymiä yksilöllisiä järjestelyjä, mutta niiden käyttöönotto on opettajan harkinnan varassa.

6.2 Yleisiä opiskelukykyä vahvistavia tekijöitä

Varsinaisten tukitoimien ohelle ja rinnalle nousikin joukko **muita opiskelukykyä vahvistavia tekijöitä**, joihin huomio kannattaa perinteisten tukitoimien lisäksi ohjata. Näistä keskeisimmäksi nousi **opettajien asenne**, eli halu ja kyky kohdata opiskelija yksilönä sekä tehdä joustoja ja mukautuksia tarpeen vaatiessa. Haastatteluissa kävi ilmi, että usein hyvinkin pienillä mukautuksilla voisi olla suuri merkitys opiskelijalle.

Tukipäätös on siis tärkeä, mutta koska sen saaminen voi olla vaikeaa, päätös ristiriidassa tarpeiden kanssa tai päätösprosessiin lähteminen jäädä kokonaan tekemättä, on tärkeää kohdistaa katse laajemmalle, jotta voidaan tavoitella ammattikorkeakouluopintojen **aitoa inkuusiota**.

Keskeisimmäksi ratkaisuksi hahmottui haastattelujen perusteella **vaikuttaminen asenteisiin** koskien yksilöllisen opetuksen tuen päätöstä ja siihen johtavia taustatekijöitä. Haastateltavat kaipasivat sekä opettajilta että päätösprosessiin vaikuttavilta henkilöiltä syvempää ymmärrystä ja **toivoivat tiedon lisäämistä** paitsi haasteiden, myös tukitoimien osalta. Haastattelujen perusteella vaikuttaa siltä, että erilaisten tukitoimien tuntemus on heikohkoa, jolloin opiskelija voi jäädä hyvin yksin oman tilanteensa kanssa. Tämä on ainakin se mielikuva, joka haastateltaville on välittynyt.

Ympäristön asenteilla oli selvästi merkitystä haastateltavien opiskelukykyyn. Sosiaaliset suhteet, ryhmäytyminen ja toimiminen ryhmässä mainittiin haastatteluissa useaan otteeseen. Opettajilta toivottiin tukea ja säätelyä ryhmäytymisen osalta, jotta tutustuminen opiskelijakollegoihin helpottuisi. Kanssaopiskelijat nähtiin voimavarana ja

ulkopuolelle jääminen koettiin hyvin kuormittavana. Opettajat voisivatkin yksinkertaisilla toimilla, kuten ryhmäjaosta päättämällä, **tukea ryhmäytymisen toteutumista**.

Haastateltavat tunnistivat hyvin muun elämän ja opiskelun välisen tasapainon sekä opinnoista palautumisen merkityksen ja itsetuntemus nähtiin merkittävänä opiskelukyvyn mahdollistajana. **Itsetuntemuksen tukeminen** voisikin olla yksi mahdollinen opiskelukyvyn ylläpitoon tähtäävä teko.

7 Pohdinta

7.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyötä tehdessämme olemme pyrkineet huolellisuuteen ja tarkkuuteen läpi koko prosessin. Opinnäytetyön valmistelut ja tutkimussuunnitelma on tehty huolella, haastateltavat rekrytoitu ja informoitu asianmukaisesti. Haastateltavien henkilöllisyys tai tunnistettavat yksityiskohdat eivät tule ilmi missään tutkimuksen vaiheessa. Haastatteluaineisto on kerätty ja säilytetty asianmukaisesti sekä tietoturvallisesti ja se tuhoaan opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida monesta näkökulmasta. Useamman tutkijan näkemyksistä koostettu synteesi laadullisen tutkimuksen kriteereistä nostaa esiin neljä tekijää, jotka ovat: uskottavuus, vahvistettavuus, refleksiivisyys ja siirrettävyys. (Kylmä & Juvakka 2007: 127–133.) Pohdimme seuraavaksi opinnäytetyötämme luotettavuutta ja eettisyyttä edellä mainittuihin kriteereihin nähden.

Olemme pyrkineet esittämään tässä raportissa opinnäytetyön etenemisen vaihe vaiheelta niin, että lukijan on mahdollista seurata työn etenemistä. Kuten Hirsjärvi ym. (1997: 123–124) toteavat, tutkimusprosessi on toinen toistaan seuraavia valintoja alusta hamaan loppuun. Olemme perustelleet tekemiämme valintoja ymmärtäen, että toisenlaisilla valinnoilla opinnäytetyömme johtopäätökset ja lopputulos olisivat erilaiset. Olemme pyrkineet puolueettomuuteen, objektiivisuuteen ja kriittisyyteen niin analyysia tehdessämme kuin tuloksia tulkitessammekin. Ymmärrämme kuitenkin, että täydellistä

objektiivisuutta haastaa se tosiasia, että jokainen tutkija pyrkii ymmärtämään tutkimiaan ilmiöitä omista arvoistaan käsin (Hirsjärvi ym. 1997: 161).

Opinnäytetyö toteutettiin parityönä ja sen voi nähdä tuoneen mukanaan luotettavuuden kannalta kaksi erilaista näkökulmaa. Kaksi tekijää tuo prosessiin enemmän näkökulmia ja haastaa näin liian suoraviivaista totuuteen päätymistä. Tällaista pohdintaa käytiin koko prosessin ajan, mutta erityisesti aineiston analyysivaiheessa ja tuloksien tulkinnassa haastoimme ja kyseenalaistimme omia ja toistemme näkemyksiä.

Haastattelun toteutuksen kohdalla voidaan kysyä, olisiko aineisto erilainen, mikäli haastatteluja olisi ollut tekemässä joku muu, tai vain toinen meistä opinnäytetyön tekijöistä. Vaikka haastattelut toteutettiin saman haastattelurungon ja kysymysten pohjalta, oli haastatteluja tekemässä kaksi erilaista persoonaa, ja sillä on saattanut olla vaikutusta haastateltavien vastauksiin ja pohdintoihin. Haastattelutilanne ei tapahdu tyhjiössä vaan se on kuin keskustelu, jossa haastattelija esittää keskustelunavaukseksi teeman kerrallaan. Kuten aina vuorovaikutuksessa, haastattelijan olemuksella, sanojen painoilla, ilmeillä ja eleillä voi olla merkitystä siihen, miten haastateltavan ajatukset suuntautuvat. Toisaalta tämä ilmiö on todellinen ja läsnä aina laadullisessa haastattelututkimuksessa, silloinkin, kun haastatteluja tekee vain yksi tutkija. Kylmä ja Juvakka (2007: 79) muistuttavatkin, että laadullisessa tutkimuksessa tiedon saaminen tapahtuu aina tietyssä kontekstissa, ja siten se on väistämättä sidoksissa siihen kulttuuriseen, sosiaaliseen ja fyysiseen ympäristöön, jossa se on kerätty.

Tutkimuksen luotettavuuden puolesta puhuu se, että haastateltavat vaikuttivat haastattelutilanteessa vapautuneilta ja he kertoivat haastattelun olleen positiivinen kokemus. He kertoivat olevansa helpottuneita ja huojentuneita, kun saivat puhua vapaasti mieltään painaneista asioista.

Haastateltavat olivat kulttuuriselta taustaltaan homogeeninen joukko, sillä he kaikki olivat kantasuomalaisia. Voidaankin pohtia, olisiko aineistosta noussut esiin merkittävästi toisenlaisia näkökulmia, jos haastateltavien joukossa olisi ollut esimerkiksi maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita. Haastateltavat edustivat kuitenkin eri sukupolvia, ja se toi aineistoon moninaisuutta. Tutkittava joukko oli pieni (5), joten tulosten yleistettävyydestä ei voida puhua. Tämä on laadulliselle tutkimukselle luonteenomaista, sillä tarkoituksena on tehdä kohdennettu poraus tutkittavien ihmisten kokemusmaailmaan, eikä selvittää kuinka yleisiä kyseiset kokemukset ovat (Kananen 2014: 16–17). Yksilöllisen opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden tilanteet ovat yksilöllisiä, siksi tämä opinnäytetyön tuloksetkin kertovat viiden sote-alan

opiskelijan yksilöllisistä kokemuksista ja ajatuksista liittyen Metropolian tukitoimiin heidän yksilöllisessä tilanteessaan.

Prosessin edetessä saimme työskennellä kohtalaisen itsenäisesti. Järjestimme yhteistyökumppanin kanssa prosessin päävaiheissa tapaamiset, joissa määriteltiin ja tarkistettiin työn oikeasuuntaisuus. Jälkeenpäin arvioituna olisi ollut opinnäytetyötyöskentelyn kannalta hedelmällistä pyytää aktiivisemmin palautetta työelämäkumppanilta matkan varrella. Heidän tarjoamansa asiantuntijuus oli erittäin arvokasta ja sen hyödyntäminen täysimääräisesti olisi ollut todennäköisesti ollut eduksi opinnäytetyöprosessissa.

7.2 Laaja näkökulma opiskelukykyyn

Yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden kertomuksia on tärkeä kuulla. Tämä kokemustieto on olennaista silloin, kun pyritään ymmärtämään millainen ympäristö olisi heidän näkökulmastaan aidosti inklusiivinen (Kielhofner 2005: 493). Heidän kuulemisensa avaa lisäksi laajemman ikkunan opiskelukykyyn ja siihen vaikuttaviin tekijöihin. Haastattelujen perusteella voidaan perustellusti nostaa esiin useita näkökulmia ja toimenpiteitä, joiden avulla Metropolia voisi vahvistaa opintopolun inklusiivisuutta. Pohdinnassa halusimme syventää aiheen toimintaterapeuttista tarkastelua sekä listata konkreettisia ehdotuksia, joiden kautta tavoitteisiin voidaan päästä.

Opiskelukyky on osa ihmisen laajempaa toimintakykyä, jonka tarkasteluun Inhimillisen toiminnan malli (MOHO) tarjoaa holistisen viitekehyksen. Malli tarkastelee ihmisen osallistumista ja mukautumista toimintoihin, sekä ympäristötekijöiden että sisäisten tekijöiden summana. Se avulla voidaan hahmottaa tekijät, jotka määrittävät inhimillisen toiminnan laatua: nämä ovat yksilön tahto, tottumus ja suorituskkyky. Tahto on ihmiselle toimintaan motivoitumisen lähtökohta, joka ohjaa pitkälti ihmisen valintoja toiminnan suhteen. Motivaation taustalla voivat olla arvot, mielenkiinnon kohteet tai henkilökohtainen vaikuttaminen. (Lee & Kielhofner 2017: 38–39.) Haastattelujemme perusteella voidaan todeta, että opiskelijoilla oli lähtökohtaisesti hyvä opiskelumotivaatio. He kiinnittyivät opiskeluaansa arvojensa ja mielenkiinnonkohteidensa kautta, mutta henkilökohtaisen vaikuttamisen alueella he kohtasivat haasteita.

Metropoliassa on opiskeluympäristönä mahdollisuus vahvistaa opiskelijan henkilökohtaisen vaikuttamisen kokemusta monin tavoin. Näitä tapoja voisivat olla mm: opettaja-opiskelija -suhteen tasa-arvoistaminen, oppimisen haasteiden validoiminen ja tarpeellisen tuen tarjoaminen. Lisäksi riittävä ja oppimista tukeva palaute opiskelijalle ja opiskelijoiden antamaan palautteeseen reagoiminen vahvistaisivat tätä henkilökohtaisen vaikuttamisen kokemusta. Opettajan tarjoama palaute onkin tärkeää myös opiskelutaitojen kehittymisen, korkeakoulu yhteisöön kiinnittymisen ja opiskeluhyvinvoinnin kannalta (Kunttu ym. 2021: 180), joten sen kehittämiseen kannattaa panostaa. Kenties palaute voisi olla dialogia opiskelijan ja opettajan välillä ja näin sekä vähentää opettajan työtaakkaa, että vahvistaa opiskelijan henkilökohtaisen vaikuttamisen kokemusta? (Pesonen & Nieminen 2021: Inklusiivinen arviointi).

Tottumus on MOHO-mallin mukaan tapa tehdä asioita. Se perustuu opituille toimintatavoille ja kulloinkin vallalla oleville rooleille ja rooli odotuksille (Forsyth & Kielhofner 2008: 53–55). Ammattikorkeakoulu ympäristö ja siellä pärjääminen vaatii uudenlaisten toimintatapojen kehittämistä. Rooli opiskelijana on monelle uusi ja yksilöllisen opetuksen tuen päätöksen saaneella voi olla vielä haastavampaa löytää omaa rooliaan suhteessa muihin opiskelijoihin, erityisesti jos opiskelija kokee olevansa suhteessa heihin kovin erilainen. Näiden ulottuvuuksien huomioiminen on tärkeää ja Metropolia voi tukea sekä toimintatapojen kehittämisessä että roolin löytämisessä. Opetushenkilöstö voi omilla asenteillaan ja toimintatavoillaan vahvistaa opiskelijan uskoa itseensä oppijana ja näin vahvistaa positiivisen opiskelijaroolin omaksumisessa. Tämä on tärkeää myös siksi, että tunteiden tiedetään vaikuttavan opiskelutuloksiin, jolloin positiiviset tunteet edesauttavat oppimista, kun taas voimakkaat negatiiviset tunteet voivat estää toimivien opiskelustrategioiden käyttöä sekä kaventaa kognitiivista kapasiteettia (Kunttu ym. 2021: 42).

Yksilöllisten opetusjärjestelyiden tavoitteena on lisätä korkeakouluopintojen inklusiota ja tukea opiskelijoiden osallistumista ja osallisuutta. Osallisuus tarkoittaa jonkin yhteisön jäsenenä olemista ja toimimista niin, että syntyy kokemus yhteisöön kuulumisesta. Osallisuuden kokemus antaa merkitystä ihmisen elämälle ja toiminnalle, ja sitä kautta sillä on selkeä yhteys ihmisen hyvinvointiin. (Hammell 2014:41) Haastatteluissa tämä tuli ilmi kaipuuna kiinnittyä vahvemmin opiskelijayhteisöön ja tätä kiinnittymistä voi Metropolia osaltaan tukea.

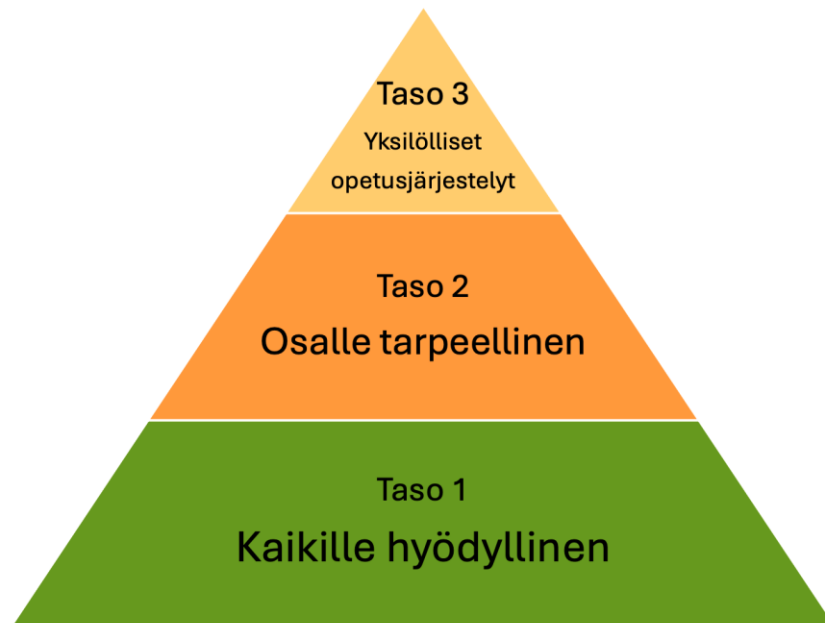
Opiskelu on toimintaa ja siihen osallistuminen rakentaa yksilön toiminnallista identiteettiä. Toiminnallisen pätevyyden kokemus muotoutuu siitä, kuinka hyvin toiminnallinen identiteetti toteutuu toimintaan osallistumisessa (De las Heras de Pablo

& Fan & Kielhofner 2017: 117). Hyvä opiskelukyky edellyttääkin positiivista kokemusta omasta toiminnallisesta pätevyydestä. Siihen voidaan vaikuttaa muokkaamalla toiminnallista ympäristöä, jolloin käsitykset omasta pätevyydestä voivat kehittyä ja kohentua. Tähän pyritään muun muassa yksilöllisillä opetusjärjestelyillä, jotka tukevat opiskelijaa juuri hänen yksilöllisissä haasteissaan. Haastatteluaineistomme mukaan, tämä ei aina toteudu. Yksilöllisten järjestelyiden ulkopuolella on kuitenkin mahdollista tehdä paljon: toiminnan tutkimuksen mukaan positiivinen palaute, hyväksyntä ja onnistumisen kokemukset voivat olennaisesti parantaa mielikuvaa omasta pystyvyydestä ja näin ollen parantaa myös motivaatiota toimintaan (De las Heras de Pablo ym. 2017: 116–120). Opiskeluaikana kehittynyt positiivinen toiminnallinen identiteetti tukee myös siirtymässä kohti ammatillisen identiteetin kehitystä.

7.3 Kehitysehdotuksia

Haastatteluaineistosta nousi esiin useita opiskelukykyä edistäviä kehitysehdotuksia, jotka vastaavat näihin edellä kuvattuihin haasteisiin. Poimimme ehdotukset haastatteluaineistosta ja jaottelimme ne vaikuttavuuden perusteella. Kategorisoinnissa sovelsimme *Universal design for learning* (UDL) -ajattelua, joka vapaasti suomennettuna tarkoittaa kaikki opiskelijat huomioivaa opetuksen suunnittelua (Merja Saarela 2025).

Jäsennystapa havainnollistaa sitä, miten haastatteluaineistossa esiin nousseet opiskelukyvyn mahdollistajat voisivat yleistyessään hyödyttää laajaa opiskelijajoukkoa. Tällöin myöskin yksilöllisten opetusjärjestelyiden tarve voisi vähentyä, ja Metropolia olla entistä inklusiivisempi ammattikorkeakoulu.

Taso 3: Yksilölliset opetusjärjestelyt

Mahdollisuus aidosti häiriöttömään tenttitilaan, ryhmätöiden korvattavuus yksilötyönä ja työharjoittelujen yksilöllisesti räätälöity rytmitys työharjoitteluissa, isojen opintokokonaisuuksien pilkkominen osiin.

Taso 2: Osalle tarpeellinen

Laajempi ymmärrys tuen merkityksestä ja tuen tarpeiden kirjosta, opettajan tarjoama tuki opiskelijalle, silloin kun hän tunnistaa tuen tarvetta, tukipäätösprosessin oikeuksien ja vastuiden selkiyttäminen, digialustojen ja niiden opetuskäytön selkiyttäminen.

Taso 1: Kaikille hyödyllinen

Opiskelijan kohtaaminen yksilönä, luentodiojen jakaminen etukäteen, diojen tekstitys, ryhmäytymisen tukeminen, kurssikohtaisen informaation selkiyttäminen, aika ja rauha perehtyä tehtävänantoon, luokkatilan valaistus ja riittävä koko, opetuksen tauottaminen.

Kuvio 7. Universal design for learning –mallia hyödyntävä jäsennys kehitysehdotuksista inklusion lisäämiseksi Metropoliaassa (mukaillen Dalton & Lyner-Cleophas & Ferguson & McKenzie 2019).

Pyramidin alimmalla tasolla ovat toimenpiteet ja kehitysehdotukset, jotka hyödyttävät kaikkia opiskelijoita. Usein ne ovat myös helposti toteutettavissa. Osalle opiskelijoista toimet merkitsevät jouhevampaa opiskelua, mutta osalle näillä toimilla voi olla suuri merkitys opiskelukyvyn tukijana. Tällaisia ovat esimerkiksi riittävä tilakoko opiskelijamäärään nähden, luentojen luentodiojen jakaminen etukäteen, isojen opintokokonaisuuksien pilkkominen osiin, ryhmäytymisen tukeminen, opiskelijoiden kohtaaminen yksilöinä ja kurssikohtaisen informaation selkiyttäminen. Aika ja rauha perehtyä luennolla tehtävänantoon hyödyttää myös kaikkia.

Pyramidin keskimmaisella tasolla ovat toimenpiteet, jotka ovat tarpeellisia osalle opiskelijoita. Tällaisina voidaan nähdä yksilölliseen tukeen suoraan liittyvät asiat, kuten opettajien ymmärrys ylipäättään tuen merkityksestä ja tuen tarpeiden kirjosta, sekä opettajan tarjoama tuki opiskelijalle, silloin, kun hän tunnistaa tuen tarvetta.

Pyramidin ylimmällä tasolla ovat yksilölliset tukitoimet, jotka ovat välttämättömiä osalle opiskelijoista. Näiden tukitoimien toteutumatta jääminen voi aiheuttaa merkittävän riskin opiskelijan hyvinvoinnille sekä opintojen loppuun saattamiselle. Osa näistä toimista voi olla kirjattu tukipäätökseen ja osa on sellaisia, joille on tarve, mutta jostain syystä niitä ei olla saatu päätökseen. Tällaisia toimia ovat esimerkiksi mahdollisuus aidosti häiriöttömään tenttitilaan, ryhmätöiden korvattavuus yksilötyönä ja työharjoittelujen yksilöllisesti räätälöity rytmitys.

Yksilölliset opetusjärjestelyt ovat olennaisen tärkeä tukimuoto osalle opiskelijoista ja osaltaan ne tukevat tasa-arvon toteutumista Metropoliasissa, mutta opiskelijoiden näkemyksistä löytyy myös paljon arvokkaita, aivan jokaista opiskelijaa hyödyttäviä ideoita ja ajatuksia. Haastattelujen ja samalla tämän opinnäytetyön kaikkein keskeisin löydös oli mielestämme se, kuinka voimakkaasti vastauksista nousi toive tiedon ja ymmärryksen lisääntymisestä koskien yksilöllisiä opetusjärjestelyitä sekä niiden taustalla vaikuttavia seikkoja. Tiedon lisääntymisen myötä myös ymmärrys lisääntyy ja sitä kautta lopulta aito empatia ja kyky asettua tuen tarpeisen position. Kuten olemme yllä pyrkineet osoittamaan, toimenpiteiden ei tarvitse olla suuria eikä vaivalloisia. Toiveemme on, että kun niiden vaikutus opiskelijoiden opiskelukykyyn ymmärretään, laskee kynnyksen niiden toteuttamiseen entisestään.

Näkökulma opiskelukykyyn olisi tärkeää pitää laajana, jotta osataan kiinnittää huomiota siihen vaikuttaviin tekijöihin. Samalla olisi hyvä muistaa se, että ympäristöt itsessään tuottavat oppimisen haasteita, kuten aineistomme on osoittanut. Inklusiivisuus ei ole joukko käytännön järjestelyjä, vaan se on opiskelijan toimintakyvyn kokonaisuudessaan huomioiva asenne, joka motivoi opettajan raivaamaan esteitä opintopolulta. Inklusiivinen Metropolia on korkeakoulu, jossa moninaisuus saa toteutua, erilaisuus on voimavara ja jokaisella on oikeus tulla kuulluksi.

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki 932/2014 § 26) Annettu Helsingissä 14.11.2014.
<<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2014/932?language=fin>>. Viitattu 4.4.2025.

Aurela, Birgit & Kasurinen, Helena (toim.)
2022. Yksilölliset opintopolut ammattikorkeakoulussa. Laurea Ammattikorkeakoulu.
Laurea julkaisut. <Laurea Julkaisut 186.pdf>. Viitattu 14.4.2025.

Christiansen, Charles H. & Bass, Julie & Baum, Carolyn M. 2014. Occupational
Therapy: Performance, Participation, and Well-Being. Fourth edition. Routledge. New
York: SLACK Incorporated.

Dalton, Elisabeth M. & Lyner-Cleophas Marcia & Ferguson, Britt T. & McKenzie Judith
2019. Inclusion, universal design and universal design for learning in higher education:
South Africa and the United States', African Journal of Disability 8(0), a519.
<<https://doi.org/10.4102/ajod.v8i0.519>>. Viitattu 2.4.2025.

De las Heras de Pablo, Carmen-Gloria & Fan, Chia-Wei & Kielhofner, Gary 2017.
Dimensions of Doing. Teoksessa Taylor Renee R. (toim.). Kielhofner's Model of
Human Occupation: Theory and Application. Fifth Edition.
Philadelphia: Woters Kluwer. 107–122

Eduskunnan Erilaisten oppijoiden tukiryhmä 2023. Kooste kolmannen sektorin
toimijoiden ehdotuksista oppimisen, koulunkäynnin ja opiskelun tuen
toimenpideohjelmaksi. <<https://www.eoliitto.fi/oppimisen-tuen-toimenpideohjelma/>>.
Viitattu 2.4.2025.

Erilaisten oppijoiden liitto, aikuisten oppimisen tuki, 2023.
<<https://www.eoliitto.fi/aikuisten-oppimisen-tuki/>>. Viitattu 13.4.2024.

ESOK-hanke 2007–2009. Esteetön opiskelu korkea-asteen oppilaitoksissa -hankkeen
loppuraportti. <<https://esok.fi/hankkeet/esok-hanke/julkaisut/raportti>>. Viitattu 4.4.2025.

Forsyth, Kirsty & Kielhofner, Gary 2003. Teoksessa Kramer, Paula, Hinojosa, Jim &
Brasic Royeen, Charlotte (toimi.). Perspectives in Human Occupation, Participation in
Life. Baltimore: Lippincot Williams & Wilkins. 48–107.

Hammell, Karen R. Whalley 2014. Belonging, occupation and human well-being: an
exploration. Canadian Journal of Occupational Therapy 81(1). 39–50.

Hinojosa, Jim & Kramer, Paula & Brasic Royeen, Charlotte 2017. Perspectives on
Human Occupation. Theories Underlying Practice. F. A. Davis Company, USA.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki:
Tammi.

Kananen, Jorma 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Tekijät & Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kehitysvammaisten Tukiliitto 2017. Tuki ja neuvot. <<https://www.tukiliitto.fi/tuki-ja-neuvot/oppaat-ja-materiaalit/lakimies-vastaa-onko-neurokirjon-ihmisilla-suomessa-oikeus-vammaispalveluihin>>. Viitattu 30.4.2024

Kielhofner, Gary 2008. Model of Human Occupation: Theory and Application. Fourth Edition, Baltimore: Lippincot Williams and Wilkins.

Kielhofner, Gary 2005. Rethinking disability and what to do about it: Disability studies and its implications for occupational therapy. American Journal of Occupational Therapy. 59 (5). 487–496.

Kielhofner Gary (post.) 2017. Volition. Teoksessa Taylor Renee R. (toim.). Kielhofner's Model of Human Occupation: Theory and Application. Fifth Edition. Philadelphia: Wolters Kluwer. 38–56.

Korkeamäki, Johanna & Vuorento, Mirikka 2021. Ilmoitettujen terveys- ja toimintarajoitteiden vaikutus korkeakouluopiskeluun. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:16. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. <Ilmoitettujen terveys- ja toimintarajoitteiden vaikutus korkeakouluopiskeluun>. Viitattu 14.4.2025.

Kunttu, Kristina & Komulainen, Anne & Kosola, Silja & Seilo, Noora & Väyrynen, Tommi (toim.) 2021. Opiskeluterveys. Tallinna: Kustannus Oy Duodecim.

Kylmä, Jari & Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lantto, Mari & Niskanen, Jenniina 2022. Yksilöllisten opetusjärjestelyiden toteutuminen Oulun Yliopistossa. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro Gradu tutkielma. <<https://oulurepo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/20405/nbnfioulu-202205011762.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Viitattu 4.4.2025.

Law, Mary & Cooper, Barbara & Strong, Susan & Stewart, Debra & Rigby, Patricia & Letts, Lori 1996. The Person-Environment- Occupation Model: A transactive approach to occupational performance. Canadian Journal of Occupational Therapy. 63 (1).

Lee, Sun Wook & Kielhofner Gary (post.) 2017. Volition. Teoksessa Taylor Renee R. (toim.). Kielhofner's Model of Human Occupation: Theory and Application. Fifth Edition. Philadelphia: Wolters Kluwer. 38–56.

OHO! -hanke 2017–2019. <<https://esok.fi/hankkeet/oho-hanke>>. Viitattu 4.4.2025.

Oikeus osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen 2021. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021: 2. YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen kansallinen toimintaohjelma 2020–2023. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162687/STM_2021_2_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Opiskelijan hyvinvointi ja tuki ammatillisessa koulutuksessa 2024. Opetushallitus.
<<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskelijan-hyvinvointi-ja-tuki-ammattillisessa-koulutuksessa>>. Viitattu 2.4.2025.

Oppijalähtöinen ohjausmalli. Metropolia Ammattikorkeakoulu 2022.
<<https://oma.metropolia.fi/henkilokunnalle/oppimistoiminta-uusi/opetuksen-toteutus/opinto-ohjaus>> Viitattu 17.3.2025

Oppimisen tuki ja erityisopetus lukiossa 2024. Opetushallitus.
<<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-tuki-ja-erityisopetus-lukiossa>>. Viitattu 2.4.2025.

Parikka, Suvi & Holm, Noora & Ikonen, Jonna & Koskela, Timo & Kilpeläinen, Heikki & Lundqvist A. KOTT 2021 -tutkimuksen perustulokset 2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2024. Verkkojulkaisu: <www.terveytemme.fi/kott>. Viitattu 1.4.2024.

Pekonen, Elina 2010. Itä-Suomen Yliopisto. General Series No 4/2010. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto.
<https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/9582/urn_isbn_978-952-61-0132-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 2.4.2025.

Pesonen, Henri & Nieminen, Juuso H. 2021. Huomioi oppimisen esteet. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja.

Pohjola, Valtteri & Parikka, Suvi & Kekäläinen Jonna & Holm Maria 2024. KOTT 2024: Oppimisvaikeudet ja opiskelukyky. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Päivitetty 28.2.2025.
<https://www.thl.fi/kott_verkkoraportit/ilmioraportit_2024/oppimisvaikeudet_ja_opiskelukyky.html>. Viitattu 22.4.2025.

Polku monimuotoiseen työelämään-hanke 2020. Metropolia Ammattikorkeakoulu.
<Polku monimuotoiseen työelämään | Metropolia>. Viitattu 30.3.2025.

Ravonmaa, Marjaana & Kortelainen 2023. Moninainen ja yhdenvertainen Metropolia. Metropolia Ammattikorkeakoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma kaudelle 2023–2024. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.
<<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-372-5>>. Viitattu 22.4.2025.

Saarela, Merja 2025. Digipedaohjeet. Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK
<<https://digipedaohjeet.hamk.fi/ohje/udl-periaatteita-erilaisten-opiskelijoiden-huomioimiseksi-hamkin-toimintaohjeiston-sisalla/>>. Viitattu 16.3.2025.

Suomen ylioppilaskuntien liitto ry. Opiskelukyky. <www.opiskelukyky.fi>. Viitattu 12.4.2025.

The UDL Guidelines 2024. Version 3.0. CAST. <<https://udlguidelines.cast.org>>. Viitattu 31.3.2025.

Toimintaterapeuttiliitto 2024. Toimintaterapia. <<https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/toimintaterapia/>>. Viitattu 20.4.2024.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Työterveyslaitos. Työkyky. <<https://www.ttl.fi/teemat/tyohyvinvointi-ja-tyokyky/tyokyky>>. Viitattu 20.4.2024.

Vammaispalvelujen käsikirja 2024. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty 5.12.2023. <<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteiskunnassa>>. Viitattu 30.3.2025.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyö Metropoliaassa 2022. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <<https://www.metropolia.fi/fi/metropoliaasta/organisaatio-ja-strategia/yhteiso-ja-tyonantaja/yhdenvertaisuus>>. Viitattu 30.4.2024.

Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus 2020. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <<https://www.metropolia.fi/fi/metropoliaasta/eettiset-toimintaperiaatteet/yhdenvertaisuus-ja-saavutettavuus>>. Viitattu 30.4.2024.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu 2025. Koulutus ja varhaiskasvatus <<https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/koulutus>>. Viitattu 3.4.2025.

Yksilöllinen tuki opiskelussa. Opiskeluhyvinvointi. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Viitattu 7.3.2025.

Yksilöllisen opetusjärjestelyjen ja opiskelun tukipalveluiden esite. Opiskeluhyvinvointi. Ammattikorkeakoulu Metropolia. Viitattu 7.3.2025.

Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 27/2016. <<https://www.finlex.fi/fi/valtiosopimukset/sopimussarja/2016/27>>. Viitattu 30.3.2025.

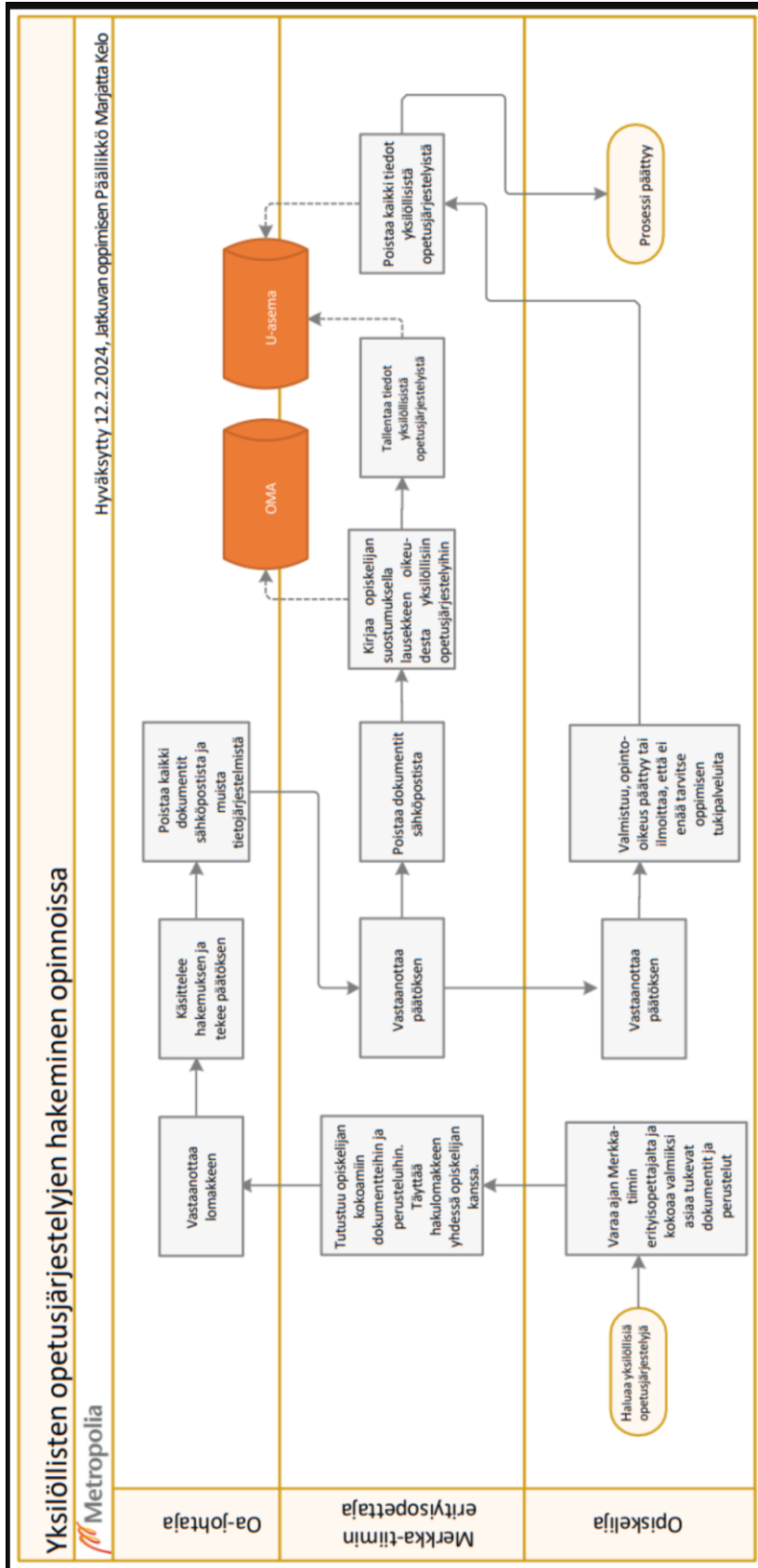
Yliopistolaki 558/2009 § 37a. Annettu Helsingissä 24.7.2009. <<https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2009/558>>. Viitattu 11.4.2025.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö 2022. Opiskelukyky. <<https://www.yths.fi/palvelut/opiskeluyhteisotyopiskelukyky/>>. Viitattu 3.4.2025.

Käytetty tekoäly:
OpenAI (2024) *ChatGPT* (GPT-4-turbo) <<https://chat.openai.com/>> Viitattu 14. huhtikuuta 2025.

Liite 1. Yksilöllisen tuen hakuprosessi

Yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen hakuprosessi (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2024)

Liite 2. Haastattelurunko

Taustaa

Ennen haastattelun aloittamista haastatteliija kuvailee lyhyesti hankkeen sen tarkoituksen ja tavoitteen. Kerrotaan myös, miten haastatteluaineistoja hyödynnetään, käydään läpi luottamuksellisuuden ja anonymiteetin periaatteet sekä aineiston säilyttämiseen, käsittelyyn ja hävittämiseen liittyvät yksityiskohdat.

Haastattelun pohjana toimivat YTHS:n opiskelukyvyyn määrittelyyn kehitetty malli sekä toimintaterapeuttinen PEO-viitekehys (Person, Environment, Occupation), joka pyrkii hahmottamaan yksilön toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä. Tässä teemahaastattelussa käsitellään haastateltavan omia kokemuksia ja näkemyksiä näihin liittyen. Kysymyksiin saa vastata oman harkinnan mukaan, kertoa sen verran kuin tuntuu sopivalta tässä tilanteessa.

Teema 1. Omat voimavarat (Person)

Opiskelukyky muodostuu monista tekijöistä, joista yksi on opiskelija itse ja hänen henkilökohtaiset voimavaransa. Haastattelun ensimmäinen osio keskittyy opiskelijan omiin voimavaroihin tällä hetkellä, tarpeiden hahmottamiseen sekä siihen, kuinka tarjolla oleva tuki on koettu.

Pääkysymys:

Kuinka kuvailisit omia voimavarojasi tällä hetkellä?

Alakysymykset:

Hyvinvointi:

- Kuinka ylläpidät omaa hyvinvointiasi?

- Koetko, että opiskeluelämä tukee hyvinvointiasi? Onko sinulla toiveita?

Sosioemotionaaliset taidot:

- Millaisia tunteita liität opiskeluun?
- Tuntuuko, että selviät näiden tunteiden kanssa? Saatko tukea tällä hetkellä? Kaipaisitko lisää / toisenlaista tukea?

Kognitiiviset taidot:

- Koetko opiskelun itsessään haastavaksi?
- Onko jotain tiettyjä osa-alueita, jotka tuntuvat erityisen vaikeilta?
- Saatko tällä hetkellä tukea niihin liittyen? Kaipaisitko lisätukea?

Sosiaaliset suhteet:

- Oletko tyytyväinen opiskeluun liittyviin sosiaalisiin suhteisiisi vai kaipaisitko niihin tukea? Saatko tukea tällä hetkellä?

Identiteetin kehitys:

- Kuinka opintojen aloitus on vaikuttanut minäkuvaasi? Olisitko kaivannut tukea opiskelijaidentiteetin käsittelyyn?
- Millaiseksi opiskelijaksi koet itse itsesi?

Elämäntilanne:

- Kuinka koet elämäntilanteesi vaikuttavan opiskelukykyysi?

Teema 2. Opiskeluympäristöt (Environment)

Ympäristöllä on keskeinen rooli toimintakyvyn mahdollistajana ja edistäjänä.

Haastattelun toinen osio käsittelee ympäristöön liittyviä tekijöitä sekä niiden koettua vaikutusta opiskelijan opiskelukykyyn.

Pääkysymys

Kuinka koet opiskeluympäristön vaikuttavan omaan opiskelukykyysi?

Alakysymykset

Fyysisen ympäristö:

- Millainen Metropolian Myllypuron kampus on fyysisenä opiskeluympäristönä sinun näkökulmastasi?

Digitaaliset ympäristöt:

- Koetko digitaaliset ympäristöt omaa opiskeluasi tukeviksi?

Psykososiaalinen ympäristö:

- Koetko Metropolian turvallisena opiskeluympäristönä?
- Entä opetushenkilöstön?
- Entä opiskelijayhteisön? Onko sinulla tukiverkkoja opintojesi tukena?

Kulttuuriset olosuhteet:

- Koetko kulttuuristen asenteiden vaikuttavan opiskelukykyysi? Miten? Minkä toivoisit muuttuvan?

Pedagogiset olosuhteet:

- Koetko saavasi kylliksi pedagogista tukea?

- Millaisia opiskelun tuen palveluita sinulle on tarjottu? Oletko hyödyntänyt niitä? Millaista tukea kaipaisit?

Teema 3. Opiskelutaidot (Occupation)

Opiskelutaidot ovat opiskelijan henkilökohtaisia tietoja ja taitoja, jotka vaikuttavat opiskelujen sujumiseen. Näitä taitoja voi kehittää, ja onkin hyvä tunnistaa omat opiskelutaitonsa, vahvuutensa ja kehittämiskohteensa. Opiskelumotivaatio on merkittävä opiskelujen etenemistä ennustava tekijä.

Pääkysymys:

Koetko, että sinulla on kylliksi tietoja ja taitoja, jotta suoriudut opinnoistasi itseäsi tyydyttävällä tasolla?

Alakysymykset:

Pohjaosaaminen

- Koetko, että pohjaosaamisessasi on jotakin mikä on vaikuttanut omaan opiskelukykyysi? Esimerkiksi luku-, kirjoitus- tai laskutaito. Olisitko tarvinnut apua pohjaosaamisen tueksi?

Opiskelumotivaatio

- Koetko olevasi motivoitunut opintoihisi?
- Mikä sinua motivoi?
- Mikä puolestaan vähentää motivaatiotasi?
- Koetko Metropolian tarjoavan tukea opiskelumotivaation ylläpitoon? Millaista tukea kaipaisit?

Opiskeluun liittyvät tunteet

- Millaisia tunteita opiskeluun liittyy?

- Jännitystä, turhautumista, iloa, häpeää...? Mihin ne liittyvät?

Opiskelutekniikka

- Millaisena koet opiskelutekniikkasi?
- Oletko saanut siihen apua? Tai kaivannut apua? Millaista apua kaipaisit?

Vuorovaikutustaidot

- Miten koet omat vuorovaikutustaitosi?
- Entä tukeeko Metropoliasa opiskelu näiden vuorovaikutustaitojen kehittymisessä?
- Kuinka paljon vuorovaikutustaidot vaikuttavat opiskelukykyysi?

Teema 4: Opetus ja ohjaus

Opetus ja ohjaus ovat keskeisessä roolissa siinä, millaisena opiskelija kokee oman opiskelukykynsä. Ne muodostavat kohtaamispisteen opiskelijan ja opetettavan aineen välille. On siis merkityksellistä, kuinka opiskelijaa opinnoissaan tuetaan. Tämän hankkeen perimmäisenä tarkoituksena on ymmärtää entistä paremmin niitä tarpeita, joita opiskelijoilla on koskien Metropolian tarjoamia tukipalveluita.

Pääkysymys:

Millaisena koet opetuksen Metropoliasa? Onko opetus kyllin yksilöllistä ja vastaavatko tukipalvelut tarpeisiisi?

Alakysymykset:

Opiskelijälähtöisyys

- Onko opetus mielestäsi opiskelijälähtöistä? Millaisia palveluita olet saanut? Millaisia olisit tarvinnut?

- Onko opetus selkeää ja linjakasta? Onko opetus helppo hahmottaa?
- Koetko selviäväsi opintotehtävistä? Saatko niihin kylliksi tukea? Millaista tukea tarvitsisit?

Arvioinnit ja palaute

- Koetko opinnoista saamasi palautteen opiskelukykyäsi kehittäväenä?

Kiinnittyminen ja osallisuus

- Koetko opetuksen ja sen, miten opetus on järjestetty, tukevan kiinnittymistäsi osaksi Metropolian yhteisöä?

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Voimavarat käyttöön! Yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden sote-alan opiskelijoiden kokemus omasta opiskelukyvyvystään ja sen edistämisestä.

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan osallistujaksi toimintaterapeuttiopiskelijoiden opinnäytetyönä tehtävään tutkimukseen, jossa selvitetään Metropoliassa sote-alaa opiskelevien yksilöllisen tuen päätöksen saaneiden opiskelijoiden kokemuksia toteutuneista tukitoimista ja niiden riittävydestä sekä kartoitetaan tukeen liittyviä toiveita ja tarpeita. Olemme arvioineet, että sovellutte osallistujaksi, koska opiskelette sote-alaa ja teille on myönnetty yksilöllisen tuen päätös. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Perehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta oikeuksiinne tai kohteluunne opiskelijana. Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen, teistä keskeyttämiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa. Mikäli peruutatte suostumuksen, teistä jo kerättyjä henkilötietoja ja muita tietoja ei voida käsitellä enää osana tutkimusta, vaan ne hävitetään, mikäli niiden poistaminen aineistosta on edelleen mahdollista.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää Metropoliassa sote-alaa opiskelevien ja yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden opiskelijoiden kokemuksia toteutuneista tukitoimista ja niiden riittävydestä sekä kartoittaa tukeen liittyviä toiveita ja tarpeita. Varsinainen tutkimuskysymys on: "Mistä tekijöistä yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden sote-alan opiskelijoiden kokemus omasta

opiskelukyvystään koostuu ja kuinka sitä voidaan edistää?” Tavoitteena on siis lisätä ymmärrystä vallitsevasta tilanteesta sekä siitä, kuinka tarpeisiin voitaisiin paremmin vastata.

Tutkimuksen toteuttajat

Opinnäytetyö on osa Metropolia Ammattikorkeakoulun ja Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiön (Vamlas) yhdessä toteuttamaa Polku monimuotoiseen työelämään - hanketta. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto ja hankkeen toimintakausi sijoittuu vuosille 2024-2025. Hankkeen projektipäällikkö on Elina Förster ja opinnäytetyön yhdyshenkilönä toimii lehtori Ulla Vehkaperä Metropoliasta. Varsinaisen tutkimuksen toteuttavat toimintaterapiaopiskelijat Liisa Vilkkumaa ja Annele Westerlund.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkittavalta edellytetään osallistumista haastatteluun, joka järjestetään ensisijaisesti lähitapaamisena yhteisesti sovitussa paikassa, jossa ulkopuoliset eivät kuule keskustelua. Tutkimus toteutetaan siten, että lähitapaamisena toteutettu haastattelu tallennetaan äänitiedostoksi, joka jälkeenpäin litteroidaan. Tässä vaiheessa nimenne häivytetään tallenteista ja aineistoa tullaan käsittelemään anonyymisti. Äänitallenne tehdään Zoomin kautta, se nauhoitetaan ilman videotoimintoa, joten haastateltavasta tallentuu vain ääni, ei kuvaa

Mikäli haastateltava haluaa haastattelun tekemistä etäyhteydellä, tullaan se toteuttamaan Zoomissa, johon haastateltava kirjautuu nimimerkillä ja ilman kameratoiminnon päälle kytkentää. Äänitallenteet säilytetään tietoturvasyistä Metropolian Z-aseamalla siihen asti, kunnes opinnäytetyö on hyväksytty ja opinnäytetyöraportti on julkaistu theseus.fi -tietokannassa, missä se on avoimesti myös tutkittavien luettavissa.

Tutkimuksen mahdolliset hyödyt

Tutkimuksen tuoma tieto ja ymmärrys yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden kohtaamista esteistä, mahdollisuuksista ja voimavaroista opiskeluiden aikana auttaa korkeakoulua kehittämään tuen muotoja ja määrää. Tämä saattaa hyödyttää myös sinua.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Tutkimukseen osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta eikä korvata matkakustannuksia. Kiitokseksi osallistumisestanne tutkimukseen saatte elokuvalipun.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Tutkimuksen tulokset tulevat avoimesti nähtäville, sillä kyseessä on opinnäytetyö, joka julkaistaan Theseus-tietokannassa. Tutkimuksen tuloksia tullaan esittelemään myös osana Polku Monimuotoiseen työelämään -hanketta.

Tutkimuksen päätyminen

Myös tutkimuksen suorittaja voi keskeyttää tutkimuksen, mikäli haastattelu aiheuttaa haastateltavalle psyykkistä haittaa tai jokin odottamaton ulkoinen tekijä estää tutkimuksen jatkumisen.

Tutkimuksen aineistojen hävittäminen

Tutkimusaineisto eli haastattelujen äänitallenteet sekä litteroinnit tuhotaan opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen tutkimuksen tekijöiden toimesta.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä tutkijalle/tutkimuksesta vastaavalle henkilölle.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkija / opinnäytetyötekijä

Nimi: Annele Westerlund

Sähköposti: annele.westerlund@metropolia.fi

Tutkija / opinnäytetyön tekijä

Nimi: Liisa Vilkkumaa

Sähköposti: liisa.vilkkumaa@metropolia.fi

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja

Titteli: Asiantuntijalehtori

Nimi: Ulla Vehkaperä

Korkeakoulu / yksikkö: Metropolia Ammattikorkeakoulu

Puh. +358 40 7145147

Sähköposti: ulla.vehkapera@metropolia.fi

Tutkimuksen tietosuojaseloste: Henkilötietojen käsittely tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa käsitellään teitä koskevia henkilötietoja voimassa olevan tietosuojalainsäädännön (EU:n yleinen tietosuoja-astus, 679/2016, ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö) mukaisesti. Seuraavassa kuvataan henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tahoa, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitäjä voi olla korkeakoulu, toimeksiantaja, muu yhteistyötaho, opinnäytetyöntekijä tai jotkut edellä mainituista yhdessä (esim. korkeakoulu ja opinnäytetyöntekijä yhdessä).

Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjä on:

Toimeksiantaja eli Polku monimuotoiseen työelämään -hanke

Korkeakoulu

Toimeksiantaja X

Toimeksiantajan nimi: Polku
monimuotoiseen työelämään -hanke

Muu yhteistyötaho

Yhteistyötahon nimi:

Opinnäytetyöntekijä

Polku monimuotoiseen työelämään -hankkeen tietosuojaseloste:

<https://www.metropolia.fi/fi/metropoliasta/tietosuoja-ja-gdpr/tietosuojaselosteet/polku-monimuotoiseen-tyoelamaan-hankkeen-henkilorekisteri>.

Voitte kysyä lisätietoja henkilötietojenne käsittelystä rekisteripitäjän yhteyshenkilöltä

Rekisterinpitäjän yhteyshenkilön nimi: Suvi Väänänen

Organisaatio: Polku monimuotoiseen työelämään -hanke

Puh. +358 408440690

Sähköposti: Tietosuojavastaava@metropolia.fi

Tutkimuksessa teistä kerätään seuraavia henkilötietoja

Henkilötietojen käsittely on oikeutettua ainoastaan silloin, kun se on tutkimukselle välttämätöntä. Kerättävät henkilötiedot on minimoitava, niitä ei saa kerätä tarpeettomasti tai varmuuden vuoksi.

Tutkimuksessa kertyviä henkilötietoja ovat haastattelun suostumuslomake sekä haastattelun äänitallenne. Haastattelu tallennetaan äänitiedostoksi, joka jälkeenpäin litteroidaan. Tässä vaiheessa nimenne häivytetään tallenteista ja aineistoa tullaan käsittelemään anonymisti. Äänitallenne tehdään Zoomin kautta, se nauhoitetaan ilman videotoimintoa, joten haastateltavasta tallentuu vain ääni, ei kuvaa

Mikäli haastateltava toivoo haastattelun tekemistä etäyhteydellä, tullaan se toteuttamaan Zoomissa, johon haasteltava kirjautuu nimimerkillä ja ilman kameratoiminnon päälle kytkentää. Äänitallenteet säilytetään tietoturvallisesti Metropolian Z-aseamalla siihen asti, kunnes opinnäytetyö on hyväksytty ja opinnäytetyöraportti on julkaistu theseus.fi -tietokannassa, missä se on avoimesti myös tutkittavien luettavissa.

Teillä ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuvaa velvollisuutta toimittaa henkilötietojanne vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietojanne muista lähteistä.

Henkilötietojenne suojausperiaatteet

Tutkittavat ottavat sähköpostitse yhteyttä tutkimuksen tekijöihin ja haastatteluista sovitaan sähköpostitse. Käytössä on Metropolian sähköpostijärjestelmä. Kun haastatteluista on sovittu, sähköpostit tuhotaan. Äänitiedostot ja litteroidut aineistot tallennetaan Metropolian tietoturvaliselle Z-asemalle.

Aineiston analyysissä käytetään Microsoftin excel-tilukkolaskentaohjelmaa sekä word-tekstinkäsittelyohjelmaa. Raportti laaditaan word-pohjalle. Aineistot tallennetaan salanasuojatulle Z-asemalle ja niihin pääsevät käsiksi vain opinnäytetyön tekijät ja työn ohjaajat.

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus on toteuttaa haastattelu, joka toimii opinnäytetyön tutkimusaineistona. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Metropoliasa sote-alaa opiskelevien ja yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden opiskelijoiden kokemuksia toteutuneista tukitoimista ja niiden riittävydestä sekä kartoittaa tukeen liittyviä toiveita ja tarpeita. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä vallitsevasta tilanteesta sekä siitä, kuinka tarpeisiin voitaisiin paremmin vastata.

Henkilötietojenne käsittelyperuste

Henkilötietojen käsittelyn oikeudellinen peruste on suostumus, koska kyseessä on opinnäytetyö.

Tutkimuksen kesto aika (henkilötietojenne käsittelyaika)

Tutkimus kestää arviolta toukokuuhun 2025 asti.

Mitä henkilötiedoillenne tapahtuu tutkimuksen päätyttyä?

Henkilötietonne hävitetään tutkimuksen päätyttyä.

Tietojen luovuttaminen tutkimusrekisteristä

Henkilötietojanne ei luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle. Henkilötietojanne käsittelevät vain tutkimuksen tekijät.

Henkilötietojenne mahdollinen siirto EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle

Henkilötietojanne ei siirretä EU:hun tai sen ulkopuolelle

Rekisteröitynä teillä on oikeus

Koska henkilötietojanne käsitellään tässä tutkimuksessa, niin olette rekisteröity tutkimuksen aikana muodostuvassa henkilörekisterissä. Rekisteröitynä teillä on oikeus

- saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä
- tarkastaa itseänne koskevat tiedot
- oikaista tietojanne
- poistaa tietonne (esim. jos peruutatte antamanne suostumuksen)
- peruuttaa antamanne henkilötietojen käsittelyä koskeva suostumus
- rajoittaa tietojenne käsittelyä
- rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus henkilötietojen oikaisusta, poistosta tai käsittelyn rajoittamisesta
- siirtää tietonne järjestelmästä toiseen
- sallia automaattinen päätöksenteko nimenomaisella suostumuksellanne
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsotte, että henkilötietojanne on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen

tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

Voitte käyttää oikeuksianne ottamalla yhteyttä rekisterinpitäjään.

Tutkimuksessa kerättyjä henkilötietoja ei käytetä profilointiin tai automaattiseen päätöksentekoon

Henkilötietojen käsittely aineistoa analysoitaessa ja tutkimuksen tuloksia raportoitaessa

Teistä kerättyä tietoa ja tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Yksittäisille tutkittavalle annetaan tunnuskoodi ja häntä koskevat tiedot säilytetään koodattuina tutkimusaineistossa. Aineisto analysoidaan koodattuna ja tulokset raportoidaan ryhmätasolla, jolloin yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa ilman koodiavainta. Koodiavainta, jonka avulla yksittäisen tutkittavan tiedot ja tulokset voidaan tunnistaa, säilyttävät tutkimuksen tekijät siihen asti, kunnes opinnäytetyö on hyväksytty, eikä tietoja anneta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille. Lopulliset tutkimustulokset raportoidaan ryhmätasolla eikä yksittäisten tutkittavien tunnistaminen ole mahdollista.

Tutkimusaineistoa ja tutkimuksen yhteydessä kerättyjä näytteitä säilytetään Metropolian Z-asemalla opinnäytetyön hyväksymiseen asti eli noin 8 kk, jonka jälkeen ne hävitetään. Z-asema käyttää suojattua VPN yhteyttä, joka salaa tietoliikenteen. Kaikki väliaikaiset aineistoa käsittelevät työtiedostot poistetaan ja ne ylikirjoitetaan Eraser-ylikirjoitusohjelmalla.

Tutkimusaineistoa käytetään vain tässä opinnäytetyössä eikä sitä käytetä myöhemmissä tutkimuksissa.

Liite 4. Tutkittavan suostumuslomake

Tutkimuksen nimi: Voimavarat käyttöön! Yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden sote-alan opiskelijoiden kokemus omasta opiskelukyvystään ja sen edistämisestä

Tutkimuksen toteuttaja: Metropolia Ammattikorkeakoulu, opinnäytetyöntekijät Annele Westerlund (annele.westerlund@metropolia.fi) ja Liisa Vilkkumaa, liisa.vilkkumaa@metropolia.fi) sekä opinnäytetyön ohjaaja Ulla Vehkaperä (+358 407145147, ulla.vehkapera@metropolia.fi)

Minua [tutkittavan nimi] on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun opinnäytetyönä tehtävään tutkimukseen, jonka tarkoituksena on kartoittaa yksilöllisten opetusjärjestelyiden päätöksen saaneiden sote-alan opiskelijoiden kokemuksia opiskelun esteistä ja mahdollisuuksista.

Olen saanut tiedotteen tutkimuksesta ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot tutkimukseen mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tutkimuksen tietosuojaselosteeseen. Haastattelu tallennetaan ilman henkilötietoja ja haastateltavat anonymisoidaan, jolloin opinnäytetyöraportista ei voi tunnistaa haastateltavia henkilöitä. Kaikki kertynyt haastatteluaineisto, myös tämä suostumuslomake, tuhoetaan opinnäytetyön julkaisun jälkeen. Haastatteluaineistoa ei käytetä muissa tutkimuksissa.

Osallistun tutkimukseen vapaaehtoisesti. Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista. Voin keskeyttää tutkimukseen osallistumisen tai peruuttaa suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän, keskeyttämiseen asti kerättyjä tietoja voidaan käyttää tutkimuksessa. Jos peruutan suostumukseni, minusta jo kerättyjä henkilötietoja ja muita tietoja ei voida käsitellä enää osana tutkimusta, vaan ne hävitetään, mikäli niiden poistaminen aineistosta on edelleen mahdollista.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen.

Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla. _____, ____ . ____ . _____

Allekirjoitus: _____

Nimenselvennys: _____

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta säilytetään opinnäytetyön julkaisemiseen asti, jonka jälkeen kaikki tutkimukseen liittyvä materiaali hävitetään tietoturvallisesti. Tutkimustiedote liitteineen ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.